

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

VUOSIKERTOMUS 2006

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

VUOSIKERTOMUS 2006

OIKEUSTURVA, VALTA JA VASTUUSUHTEET	4
HALLINTOLAINKÄYTÖN MUUTOKSENHAKU- JÄRJESTELMÄ	7
TOIMINTAVUODESTA 2006	8
EU-OIKEUDEN YHTENÄINEN TULKINTA – YHTENÄISEN OIKEUSSUOJAN PERUSEDellyTYKSI	12
EUROOPPAOIKEUDELLISET VEROASIAT	14
KOULUKULJETUKSISTA	18
HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEISTYÖ VAKIINTUMASSA	20
KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN RAKENNE JA HENKILÖKUNTA 31.12.2006	23
TILASTOT	25

OIKEUSTURVA, VALTA JA VASTUUSUHTEET

**Korkeimman
hallinto-oikeuden
presidentti
Pekka Hallberg**

Viime vuonna tuli kuluneeksi sata vuotta yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden vahvistamisesta. Kysymys oli samalla demokraattisen oikeusvaltion perustasta. Kansanvallan toimivuus edellyttää oikeusturvaa ja oikeuden kokeminen yhteiseksi puolestaan avoimuutta ja laajaa osallistumista. Nämä ovat suomalaisen yhteiskunnan, hyvinvoinnin ja kilpailukykyyn perustekijöitä.

Oikeus ja demokratia. Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Jokaisella on perusoikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi. Tässä on ilmaistuna kansalaiskeskeinen oikeusturvakäsitys ja myös korkeimman hallinto-oikeuden toiminta-ajatus.

Demokraattisessa oikeusvaltiossa julkisen vallankäytön legitimitetti tarvitsee kansalaiskontrollia, yleistä muutoksenhakuoikeutta. Hallintolainkäyttöön eivät sovi laajat muutoksenhakurajoitukset. Hallintotuomioistuinten päätöksillä, kun ne on avoimesti ja vakuuttavasti perusteltu, on suuri merkitys paitsi asianosaisille myös laajemmin yhteiskunnassa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset vai-

kuttavat olennaisesti myös oikeus- ja hallintokäytännön ohjaamisessa. Säädösten jatkuvan muutoksen ja EY-oikeuden kasvavan osuuden seurauksena syntyy yhä vaikeampia tulkintakysymyksiä, joiden ratkaiseminen edistää julkishallinnon toimivuutta ja koko yhteiskunnan kilpailukykyä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Hallintolainkäytön ja hallinnon toiminnallisia yhteyksiä voidaan kuvata pyramidin tavoin siten, että hallinnon perustasossa, valtion, kuntien ja muiden julkista valtaa käyttävien yhdyskuntien toimielimissä tehdään vuosittain miljoonia hallintopäätöksiä muun muassa verotuksen, sosiaaliturvan, elinkeinojen harjoittamisen, ympäristön ja kunnallishallinnon aloilla. Hallintotuomioistuinten ratkaistavaksi tulee ongelmia kaikilta hallinnonaloilta ja -asteista. Väliasteen hallintotuomioistuimissa ratkaistaan vuodessa noin 30 000 asiaa ja ylimmässä asteessa 4 000.

Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 4 006 lainkäyttöasiaa. Niistä pääosa oli asiaratkaisuja. Valituslupajärjestelmä on käytössä eräissä asiaryhmissä, esimerkiksi veroasioissa. Valituslupia myönnettiin 17 prosentissa hakemuksista. Siten korkein hallinto-oikeus käsittelee tulkintaongelmia kattavasti kaikilta aloilta. Asioiden keskimääräinen ratkaisuaika oli 10,3 kuukautta (10,6 edellisvuonna). Asioista ratkaistiin lähes kolmannes alle 6 kuukaudessa. Työtilanne on kehittynyt myönteisesti. Vuosikertomus julkaistaan nyt 39. kerran. Se sisältää yksityiskohtaiset tilastotiedot jaoteltuna yli 200 asiaryhmään. Lisäksi hallintotuomioistuinten yhteisessä toimintakertomuksessa on arvioitu toiminnan taloudellisuutta sekä viimeaikaisia lainuudistuksia eri ministeriöiden hallinnonaloilta.

Toimintaympäristöön vaikuttavat jatkossa yhä enemmän väestön ikääntyminen, kunta- ja palvelurakenteen muutos sekä kansainvälistyminen ja taloudellinen integraatio. Kun EY-oikeus on lähinnä julkisoikeutta, tähän liittyvät soveltamisongelmat ohjautuvat yleensä hallintotuomioistuimiin. Suomesta on kahtentoista ensimmäisenä Euroopan unionin jäsenyysvuotena lähetetty 47 ennakkoratkaisupyynnön Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen. Niistä korkein hallinto-oikeus on tehnyt viime vuonna neljä ja kaikkiaan kahdeksantoista. Taloudellisen kilpailun kiristymisen ja kansainvälisen vuorovaikutuksen lisääntymisen seurauksena ratkaistavaksi tulee jatkuvasti uusia kysymyksiä.

Parempaan lainsäädäntöön. Eduskunta lainsäätäjänä on oikeusturvan ja oikeudenmukaisuuden edistämisessä avainasemassa. Lainsäädännön laatu on myös olennainen kilpailuteki-

jä. Paremman sääntelyn toimintaohjelma, jonka valmisteluun monet hallinnonalat, etujärjestöt ja myös ylimmät tuomioistuimet ovat osallistuneet, korostaa säädöspolitiikan suunnitelmallisuuden vahvistamista sekä vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointia.

Kun säädöksistä nykyisin suurin osa on osittaisuudistuksia, niiden yhteydessä ei selvitetä riittävästi muutosten vaikutuksia. Pulmana on myös lainsäädännön lyhytjänteisyys, usein puuttuminen vain epäkohtiin. Pitäisi kantaa enemmän huolta kokonaisuuden toimivuudesta, hyvän hallinnon ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksistä.

Sääntelyyn kohdistuu erilaisia vaatimuksia. Verolailta perustuslaki edellyttää erityistä tarkkuutta. Verovelvollisuudesta, veron määrästä ja oikeusturvan takeista on säädetävä lailla. Verorasitusta ei saa lisätä tulkintoja venyttämällä. Toinen kaikkia koskettava ala on sosiaalioikeus. Sen merkitys tulee väestön

Säädösten jatkuvan muutoksen ja EY-oikeuden kasvavan osuuden seurauksena syntyy yhä vaikeampia tulkintakysymyksiä, joiden ratkaiseminen edistää julkishallinnon toimivuutta ja koko yhteiskunnan kilpailukykyä, korostaa presidentti Pekka Hallberg. EY:n tuomioistuimen virallisen vierailun aikana presidentti Hallberg vaihtoi ajatuksia ensimmäisen julkisasiamiehen Christine Stix-Hacklin kanssa.

ikäntyessä kasvamaan. Tarvitaan tasapuolisuutta, toimivia järjestelmiä ja arkisten olojen tuntemusta. Ympäristöoikeudelle ovat puolestaan tyypillisiä joustavat normit, joiden soveltamisessa tarvitaan uutta tutkimustietoa ja varautumista myös epävarmoihin vaikutuksiin.

Toiminnallisia ongelmia. Esimerkkinä lain täytäntöönpanovaikeuksista voidaan viime vuodelta mainita käytettyjen autojen tulliverotus. Tulli oli resurssipulassaan turvautunut ostopalveluihin hintatietojen hankkimiseksi ja saanut hintahavainnoista vain yhteenvetoja. Asianosaisilla ei ollut tietoa verotusarvon määrittämisestä. Korkein hallinto-oikeus toteasi, että noudatettu verotusarvon määrittely ei täyttänyt perustuslain vaatimuksia. Helsingin hallinto-oikeudessa on vireillä yli 3000 autoveroasiaa ja tullihallinnossa vielä huomattavasti enemmän.

Toinen esimerkki toimeenpanovaikeuksista on uusi lastensuojelulaki. Sen keskeisin uudistus koskee päätöksentekojärjestelmää. Tahdonvastaisia huostaanottoasioita koskevat päätökset tullaan tekemään nykyisen kuntatason sijasta ensivaiheessa hallinto-oikeuksissa. Korkein hallinto-oikeus muuttuu ensimmäiseksi ja ainoaksi muutoksenhakuasteeksi. Epäily lain toimivuudesta ilmenee eduskunnan ponsilausumasta, jonka mukaan hallituksen on seurattava huostaanottoa koskevan päätöksentöön toimivuutta ja tarvittaessa mahdollisimman ripeästi valmisteltava ehdotus, että päätöksen tahdonvastaisesta huostaanotosta tekisi kuntatason moniammatillinen toimielin.

Varauduttaessa lastensuojelulain toimeenpanoon on selvitettävä hallintotuomioistuimille tulevien uusien tehtävien edellyttämät henkilöstölisäykset. Tätä ovat eduskunnan perustus- ja lakivaliokunnat edellyttäneet. Huolia aiheuttavat paitsi lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaaminen myös hallinnon ja tuomioistuinten perinteisen tehtäväjaon muutos.

Hallintotuomioistuinten osalta on yleisempikin riski, että eri ministeriöissä valmistellun lainsäädännön toimeenpanoon tarvittavat voimavarat edellytetään otettavaksi talousarvioon oikeusministeriön pääluokassa. Oikeusturvapolitiikan toimintaohjelmassa vuosille 2007–2011 todetaankin sektorikohtaisesti ilman riittävää selvitystä valmisteltujen uudistusten vaikeuttavan lainsäätäjän tahdon toteutumista. Yhteistyön lisääminen lainvalmisteluhankkeissa on välttämätöntä.

Tuottavuus ja oikeushallinto. Tulosohejausta on arvosteltu siitä, että sen käsitteistö sopii huonosti oikeudenkäyttöön. Toisaalta näin on mahdollista välittää tietoa talousarvion valmisteluun ja päätöksentekoon eduskunnassa lakien toimeenpanon ongelmista ja tuomioistuinten toimintaedellytyksistä. Oikeushallinnossa on nyt havaittu, että tarvitaan vuotta pidemmän aikavälin tarkastelua ja tuomioistuinten vastuun korostamista järjestelmän kehittämisessä.

Perustuslaissa korkeimmille oikeuksille asetettuun valvontatehtävään on katsottu kuuluvan lainkäytön yhtenäisyyden, juttujen käsittelyaikojen ja tuomioistuinten voimavarojen riittävyden valvominen sekä neuvottelupäivien järjestäminen ja henkilöstön koulutuksesta huolehtiminen. Erityisesti voimavarojen valvontatehtävä antaa oikeusperustan myös hallinnon kehittämiselle. Osoituksena tästä ovat jo yleisten tuomioistuinten ja hallintotuomioistuinten sektorikohtaiset toimintakertomukset.

Korkein hallinto-oikeus on vuosikymmenten ajan pitänyt valtiosääntöistä valvontatehtävää perustana vuorovaikutteiselle toiminnalle hallintotuomioistuinten toiminnassa. Tätä perustuslain säännöstä ei voida sivuuttaa ja kaavoilla erillistä hallintovirastoa tuomioistuimille kuuluviin oikeushallintoasioihin. Näissäkin asioissa kestävätkin ratkaisut löytyvät toimivan oikeusvaltion perusteista. Tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtiminen on osa oikeusturvan ja demokratian perustan vahvistamista.

HALLINTOLAINKÄYTÖN MUUTOKSENHAKUJÄRJESTELMÄ

TOIMINTAVUODESTA 2006

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 3 793 asiaa vuonna 2006. Näistä 3 530 oli valitus- ja valituslupa-asioita. Hakemusasioita oli 263, joista suurin osa oli purkuhakemuksia.

Perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitus-, valituslupa- ja hakemusasiat tulevat suurimmaksi osaksi hallinto-oikeuksista. Yleisiltä hallintotuomioistuimil-

ta voidaan hakea muutosta valtion, kuntien, evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan päätöksiin. Pääsäännön mukaan hallintoviranomaisten päätöksistä valitaan alueelliseen hallinto-oikeuteen ja sieltä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tietyissä asiaryhmissä hallintolainkäytön alalla muutosta haetaan erityistuomioistuimelta eli markkinaoikeudelta tai vakuutus-oikeudelta. Markkinaoikeuden päätöksestä voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-

oikeuteen julkisia hankintoja ja kilpailunrajoitusta koskevissa asioissa. Vakuutusoiden päätöksestä on mahdollista vain ylimääräinen muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen menettelyvirheperusteella.

Saapuneet asiat asiaryhmittäin. Saapuneet asiat jakautuivat asiaryhmittäin seuraavasti: Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koski 22,5 prosenttia saapuneista asioista. Veroja koski 19 prosenttia ja ulkomaalaisasioita 13 prosenttia saapuneista asioista. Rakentamista koski 14 prosenttia ja muita ympäristöasioita 8 prosenttia saapuneista asioista. Valtio-oikeutta ja yleishallintoa koski 9 prosenttia, taloudellis-

ta toimintaa, liikenne- ja viestintäasioita yhteensä 8 prosenttia sekä itsehallintoa koski 6 prosenttia saapuneista asioista.

Saapuneet asiat viranomaisittain. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui vuonna 2006 alueellisista hallinto-oikeuksista ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta 3262 asiaa, mikä oli 86 prosenttia saapuneista asioista. Muutoksenhakulautakunnista korkeimpaan hallinto-oikeuteen tuli 122 asiaa.

Valtioneuvostosta ja ministeriöistä saapui vuonna 2006 kaikkiaan 96 asiaa. Markkinaoikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen tuli 38 asiaa, keskusvirastoista 15

**Korkein
hallinto-oikeus
kokoontuu
pääsääntöisesti
viiden jäsenen
kokoonpanossa.
Istunnossa
esittelijä esittelee
suullisesti asiat
muistioihin
pohjautuen.
Kuvassa
vasemmalta:
esittelijäneuvos
Ilpo Havumäki,
hallintoneuvos
Ahti Vapaavuori,
hallintoneuvos
Pekka Vihervuori,
istunnon
puheenjohtaja
hallintoneuvos
Pirkko Ignatius,
hallintoneuvos
Kari Kuusiniemi
ja ma. hallinto-
neuvos Riitta
Mutikainen.**

asiaa ja lääninhallituksista 4 asiaa. Vakuutus-oikeudesta tuli 10 asiaa ja ympäristökeskuksesta 5 asiaa.

Ratkaistut asiat. Korkein hallinto-oikeus ratkaisi vuonna 2006 yhteensä 4 006 asiaa.

Muutoksenhaun alaista päätöstä ei muutettu 67 prosentissa asioista, ja muutoksenhaun alaisen päätöksen lopputulosta ei muutettu 16 prosentissa asioista. Päätöstä muutettiin kahdeksassa prosentissa ja asia palautettiin neljässä prosentissa asioista. Muutoksenhakemus jätettiin tutkimatta viidessä prosentissa ratkaistuista asioista.

Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 10,3 kuukautta. Pisin keskimääräinen käsittelyaika oli veroasioissa 13 kuukautta. Lyhin keskimääräinen käsittelyaika oli ulkomaalaisasioissa 7,5 kuukautta.

Korkein hallinto-oikeus voi järjestää tosiseikkojen selvittämiseksi katselmuksen tai suullisen käsittelyn. Katselmuksia järjestetään lähinnä ympäristöön liittyvissä asioissa. Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus järjesti 2 suullista käsittelyä ja toimitti 3 katselmusta.

Vuoden 2006 lopussa korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli vireillä 2 866 lainkäyttöasiaa. Määrä laski vuoden 2005 lopusta, jolloin vireillä oli 3 095 lainkäyttöasiaa, ja siten työtilanne kehittyi vuonna 2006 myönteiseen suuntaan.

Ei yleistä valituslupajärjestelmää. Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 1 238 valituslupa-asiaa, ja valituslupa myönnettiin noin 17 prosentissa valituslupahakemuksista. Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää. Pääsääntöisesti asianosaisella on valitusoikeus, ja korkein hallinto-oikeus antaa päätöksessään aineelliso-

Hallintoneuvos Lauri Tarasti antoi haastattelun aluetelevisiolle katselmuksen jälkeen Kouvolassa helmikuussa 2006. Kouvolan keskustassa KHO tutki asemakaavan muutoksen hyväksymistä koskevaa valitusta.

keudellisen ratkaisun.

Merkittävimmät asiaryhmät, joissa valituslupaa täytyy ensin hakea, ovat vero-, ulkomaalais- sekä tietyt sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat. Perusteet valitusluvan myöntämiselle on säädetty siten, että muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkäksi prejudikaatti- eli ennakkopäätösjärjestelmäksi.

Ennakkoratkaisupyynnöt EY:n tuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus lähetti neljä ennakkoratkaisupyynnön Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen. Suomesta on tehty ennakkoratkaisupyynnönä vuosina 1996–2006 kaikkiaan 47, joista korkein hallinto-oikeus on tehnyt 18. Pyyntöjä on tarkemmin selostettu hallintoneuvos Tuula Pynnän artikkelissa.

Lausunnot. Vuonna 2006 korkein hallinto-

oikeus antoi kahdeksan lausuntoa. Ne koskivat mietintöä vangin muutoksenhakuoikeudesta, selvitystä perusoikeuksien rajoittamisesta kehitysvammaapalvelujen toteuttamisessa, vesilakityöryhmän mietintöä, hallituksen esitystä lastensuojelulain muuttamiseksi, työryhmän mietintöä tuomarivastuun toteuttamismuotojen kehittämistä ja tonttijakotyöryhmän esitystä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi.

Vuosikirjapäätökset ja muut ratkaisuselosteet. Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus julkaisi ratkaisuselosteet 103 vuosikirjapäätöksestä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus julkaisi kotisivuillaan 106 lyhyttä ratkaisuselostetta.

Korkein hallinto-oikeus on vuodesta 1918 lähtien julkaissut periaatteellisesti merkittävimmät ratkaisut vuosikirjassaan.

Vuosikirjaan valitaan päätökset, joilla on merkitystä lain soveltamiselle muissa samanlaisissa tapauksissa tai joilla on muutoin yleistä merkitystä.

Vuosikirjaan valituista päätöksistä julkaistaan jo niiden antopäivänä korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla (www.kho.fi ja www.hfd.fi) samat ratkaisuselosteet kuin aikanaan vuosikirjassa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätösten selosteita vuodesta 1944 lähtien on saatavilla valtion säädöstietopankissa Finlexissä (www.finlex.fi). Suomenkielisestä vuosikirjaselosteesta on linkki lyhyeen ruotsinkieliseen selosteeseen.

Kansainvälinen yhteistyö. Korkein hallinto-oikeus on mukana sekä alueellisessa että maailmanlaajuisessa ylinterhallintotuomioistuinten yhteistyössä.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden ylinterhallintotuomioistuinten yhdistyksessä ylimmät hallintotuomioistuimet voivat vaihtaa tietoja ja kokemuksia EY-oikeudesta. Yhdistys järjestää koulutustoimintaa,

julkaisee oikeudellisia selvityksiä, ylläpitää tietopankkia sekä järjestää joka toinen vuosi kongressin EY-oikeudellisesta aiheesta. Yhdistyksen nimi on Association des Conseils d'Etat et des Juridictions administratives suprêmes de l'Union européenne/Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union, ja sen internetosoite on www.juradmin.eu.

Maailmanlaajuista yhteistyötä varten ylimmät hallintotuomioistuimet ovat perustaneet kansainvälisen ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen. Se kerää tietoa oikeudellisesta kehityksestä ja järjestää joka kolmas vuosi kansainvälisen kongressin. Yhdistyksen nimi on Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives/International Association of Supreme Administrative Jurisdictions ja internetosoite on www.aihja.org.

Perinteinen yhteistyö Ruotsin ylimmän hallintotuomioistuimen (Regeringsrätten) kanssa on edelleen jatkunut. Pohjoismaiden ylimmät tuomioistuimet ovat järjestäneet säännöllisesti vuorollaan tapaamisia. Euroopan ympäristötuomarit pitivät konferenssin korkeimmassa hallinto-oikeudessa syyskuussa.

Vierailuja. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin teki korkeimpaan hallinto-oikeuteen virallisen vierailun toukokuussa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen presidentti Luzius Wildhaber vieraili elokuussa. Euroopan parlamentin edustajat kävivät myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Kansainvälisiä vieraita on käynyt useista maista.

Yhteistyö yliopistojen kanssa on jatkunut, ja useat yliopisto-opiskelijaryhmät ovat tutustuneet hallintolainkäyttöön. Monet muutkin ryhmät ovat tutustuneet korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan.

EU-OIKEUDEN YHTENÄINEN TULKINTA – YHTENÄISEN OIKEUSSUOJAN PERUSEDELLYTYS

Hallintoneuvos
Tuula Pynnä

EU-oikeuden kansalaisille, yhteisöille ja yrityksille antama suojan taso muodostuisi 27 jäsenvaltion alueella hyvin erilaiseksi, jollei säädösten yhtenäistä tulkintaa varmisteta tehokkaasti. EY:n perustamissopimuksessa tämä tehtävä on annettu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle. Tuomioistuimella on perustamissopimuksen 234 artiklan nojalla toimivalta antaa ennakkoratkaisuja yhteisön oikeuden tulkinnasta tai säädösten pätevyydestä.

EY:n tuomioistuin on itse luonnehtinut ennakkoratkaisujensa merkitystä toteamalla, että ennakkoratkaisussa selvennetään ja täsmennetään yhteisön oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että tulkinnasta ilmenee, miten kysymyksessä olevaa oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien (asia C-184/04). Täten ennakkoratkaisun merkitys on yleinen. Oikeusohjeena se sitoo kaikkia jäsenvaltioita ja niiden tuomioistuimia.

Ennakkoratkaisumenettely perustuu EY:n tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuimien yhteistyöhön. EY:n tuomioistuin voi antaa ennakkoratkaisuja vain niistä kysymyksistä, joita kansallinen tuomioistuin ratkaistavinaan olevissa asioissa sille esittää. Kansallisen tuomioistuimen ratkaisusta riippuu, mistä asioista, minkälaisista kysymyksistä ja missä yhteydessä EY:n tuomioistuin antaa ennakkoratkaisuja.

Vuoden 2006 loppuun mennessä Suomesta on tehty 47 ennakkoratkaisupyynnöä. Näistä 18 on korkeimman hallinto-oikeuden

esittämiä. Korkeimman hallinto-oikeuden merkittävä osuus suomalaisista ennakkoratkaisupyynnöistä selittyy osaksi sillä, että ylimmillä oikeusasteilla on tietyin edellytyksin velvollisuus pyynnön esittämiseen. Toisaalta korkeimman hallinto-oikeuden lainkäyttövalta koskee sellaisia aloja, joissa EY-oikeuden soveltaminen on perinteisesti ollut keskeistä. EY-oikeuden merkitys on viime vuosina kasvanut myös muilla aloilla.

EY:n perustamissopimuksen mukaan ennakkoratkaisupyynnö tuleee esittää sellaisissa asioissa, joissa yhteisön oikeuden tulkinta on ratkaiseva asian ratkaisun kannalta. Ennakkoratkaisun tulee olla siten tarpeellinen, että yhteisön säännöksen tulkinnalla tai pätevyydellä on vaikutusta asian lopputuloksen kannalta. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tarvetta pyynnön tekemiseen ei ole silloin, kun on täysin selvää, miten yhteisön oikeutta on sovellettava. EY-oikeuden asianmukainen tulkinta voi myös ilmetä jo olemassa olevasta oikeuskäytännöstä. Epäilläessään yhteisön toimen pätevyyttä kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin aina esitettävä ennakkoratkaisupyynnö (asia C-461/03).

Vuonna 2006 EY:n tuomioistuin antoi kolme ennakkoratkaisua korkeimman hallinto-oikeuden esittämien pyyntöjen pohjalta. Asiassa C-184/04 oli kysymys kuudennen arvonlisäverodirektiivin tulkinnasta tilanteessaan, jossa kiinteistö otettiin ensin käyttöön verottomassa ja vasta myöhemmin verollisessa liiketoiminnassa. Ratkaisussaan tuomioistuin korosti direktiivin määräysten pakottavaa luonnetta. Asia C-520/04 koski EY:n kansalaisuuteen perustuvien oikeuksien ulottuvuutta välittömän verotuksen alalla. Asiassa C-50/05 oli kysymys EY:n sosiaaliturva-asetuksen ja henkilöi-

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin teki virallisen vierailun korkeimpaan hallinto-oikeuteen toukokuussa. Puhumassa EY:n tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtaja Peter Jann.

den vapaata liikkuvuutta koskevan perustamissopimuksen määräyksen tulkinnasta sairausvakuutusmaksun määräytymisperusteen osalta. Kyseisessä tilanteessa eläkeläinen sai eläketuloja myös toisesta jäsenvaltiosta.

Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus esitti EY:n tuomioistuimelle neljä uutta pyyntöä. Asiassa C-240/06 kysyttiin, estävätkö pääomien vapaata liikkuvuutta koskeva perustamissopimuksen 56 artikla ja neuvoston direktiivi 69/335/ETY varainsiirtoveron perimisen rajat ylittävässä tilanteessa silloin, kun emoyhtiö luovuttaa tytäryhtiön osakkeita apportina toiselle tytäryhtiölleen. Asiassa C-435/06 pyyntö koski Bryssel II a asetuksen soveltamista lapsen huostaanottoa ja sijoittamista koskevan ratkaisun täytäntöönpanoon. Asiassa C-366/06 oli kysymys viestintäverkkojen ja -palvelujen sääntelyjärjestelmästä. Asia on sittemmin poistettu EY:n tuomioistuimen rekisteristä asian käsittelyn rauettua korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Neljäs vuonna 2006 esitetty pyyntö liittyy EY:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan, jota

koskevat useat suoraan sovellettavat hyvin yksityiskohtaiset EY:n asetukset. Yhteisen maatalouspolitiikan alalla yhtenäisellä tulkinnalla on erityinen merkitys.

Tukien saamisen edellytykseksi on usein asetettu esimerkiksi elintarvikkeiden turvallisuutta, eläinten ja kasvien terveyttä ja eläinten hyvinvointia koskevien sääntöjen noudattaminen. Koska maataloustuet muodostavat yhteisön laajuisesti huomattavan suuriksi, on tärkeää, että varat käytetään yhteisiä sääntöjä noudattaen.

Korkeimman hallinto-oikeuden tekemä tulkintapyyntö asiassa C-464/06 koski niitä vaatimuksia, joita viljan- ja viljatuotteiden vientitukea koskevalle menettelylle asetetaan ja toisaalta niitä seuraamuksia, jotka kohdistuvat vienti-ilmoituksen toimittamistavassa olevaan puutteeseen. Pyynnössään korkein hallinto-oikeus kysyy yhteisön yleisiin periaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen tulkinnasta.

EUROOPPAOIKEUDELLISET VEROASIAT

Hallintoneuvos
Ahti Vapaavuori

Eurooppaoikeus vaikuttaa korkeimmas-
sa hallinto-oikeudessa käsiteltäviin vero-
asioihin ennen muuta kahdessa erityyppisessä
veroasiaryhmässä. Välillisen verotuksen asi-
oissa, joissa arvonlisäveroasiat ovat perintei-

sesti olleet korkeimmassa hallinto-oikeudes-
sa keskeisimmässä roolissa, arvonlisäverotus-
ta koskevat primäärioikeuden normit on otettu
EY:n perustamissopimukseen. Sopimus sisäl-
tää myös muuta välillistä verotusta koskevan
yleisempään muotoon laaditun syrjäntäkiellon,
jonka mukaan toisen jäsenvaltion tuotteiden
syrjäntä ja tähän johtava kansallisen tuotannon

Eurooppaoikeuden ongelmia ratkotaan paitsi KHO:ssa myös hallinto-oikeuksissa. Toiminnan kehitystä kuvaava valokuvanäyttely kiersi hallintotuomioistuimissa vuoden 2006 aikana. Kuvassa näyttelyä tutkii ma. tietoasiantuntija Satu-Maarit Tarkkanen.

suojeleminen on kielletty. Nämä perustamissopimuksen artikkelit luovat välittömiä oikeusvaihtokuituksia, joihin yksityiset oikeussubjektit voivat vedota.

Arvonlisäverotusta koskevat sekundärioikeudelliset normit sisältyvät pääasiassa arvonlisäverodirektiiveihin, joista keskeisin on kuudes arvonlisäverodirektiivi. Koska direktiivit ovat varsin yksityiskohtaisia, perustamissopimuksen säännösten merkitys nimenomaan arvonlisäveroasioissa ei useinkaan ole päällimmäisenä esillä, vaan eurooppaoikeudelliset sekundääritason normit vaikuttavat sitä konkreettisemmin erityisesti direktiivien tulkinta-vaikutuksen kautta.

Toisin kuin välillisessä verotuksessa välittömän verotuksen alalla EY:n perustamissopimuksen sisältämät vapausoikeudet ovat keskeisessä roolissa arvioitaessa kansallisen lainsäädäntöä eurooppaoikeuden vaatimusten kannalta.

Jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti pidättäneet oikeuden määrätä kansallisen tuloverolainsäädäntönsä sisällöstä, eikä EY:n perustamissopimukseen tämän johdosta sisällä sellaisia nimenomaisia määräyksiä, jotka suoraan määräisivät sen veropoliittisen liikkumavaran laajuudesta, joka yhteisön integraation nykytilassa on olemassa.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on perustamissopimuksen vapausoikeuksia koskevalla oikeuskäytännöllään jo vuosikymmeniä merkittävästi rajoittanut tätä jäsenvaltioiden valtionaloudenkin kannalta merkityksellistä valtaa ja antanut kymmeniä ratkaisuja, joissa on korostettu jäsenvaltioiden voivan käyttää tätä liikkumavaraa vain perustamissopimuksen vapausoikeuksien sallimissa puitteissa.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännöllä onkin ollut tuloverotuksen alalla, osin myös tämän verotuksen osa-alueen direktiivien harvalukuisuudesta johtuen, jäsenvaltioiden tuloverojärjestelmiä voimakkaasti muovaava vaikutus nimenomaan niillä verotuksen alueilla,

jotka koskevat kansainvälistä henkilö- ja yritysverotusta.

Arvonlisäveroasioiden ja muunkin välillisen verotuksen alalla verotuksen harmonisointi ja yhteisön oikeuden implementointi Suomen kansalliseen verolainsäädäntöön on johtanut siihen, että korkein hallinto-oikeus itse asiassa soveltaa ratkaisutoiminnassaan eurooppaoikeudellista alkuperää olevia säännöksiä ja eurooppaoikeus tulee tätä kautta osaksi kansallisen oikeuden soveltamista koskevaa ratkaisutoimintaa.

Tuloveroasioissa asetelma on tavallisesti koko lailla erilainen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisutoiminnan kohdistuessa sen arviointiin, täyttääkö kansallinen lainsäädäntö perustamissopimuksen vapausoikeuksien asettamat vaatimukset, ja harkintaan siitä, onko asiassa mahdollisesti tehtävä ennakkoratkaisupyyntö EY:n tuomioistuimelle perustamissopimuksen oikeasta tulkinnasta. Viime vuosina korkein hallinto-oikeus onkin tehnyt yritysverotuksen alalta kansallisen verolainsäädännön kannalta varsin merkityksellisiä ennakkoratkaisupyyntöjä EY:n tuomioistuimelle ja sen ohella itse suoraan ratkaissut lukuisia asioita, joissa perustamissopimuksen tulkintakysymys on nostettu verovelvollisen taholta esiin.

Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus teki ensimmäisen varainsiirtoverotusta koskevan ennakkoratkaisupyyntön. Asia koski tapausta, jossa Suomessa oleva yhtiö luovutti osakevaihdoilla omistamansa toisen suomalaisen yhtiön koko osakekannan Luxemburgissa olevalle yhtiölle ja sai vastikkeena viimeksi mainitun yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita. Suomen varainsiirtoverolain säännökset velvoittivat ulkomaisen yhtiön suorittamaan näin apporttina saamistaan suomalaisyhtiön osakkeista varainsiirtoveron. Hallinto-oikeuden hylättyä yhtiön valituksen yhtiö haki muutosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa kat-

soen veron perimisen olevan vastoin eurooppaoikeuteen sisältyvää pääomien vapaan liikkuvuuden periaatetta, jonka konkreettiseksi ilmentymäksi yhtiö katsoi pääomanhankintaa koskevista välillisistä veroista annetun neuvoston direktiivin. Korkein hallinto-oikeus päätti myöntää valitusluvan ja lykätä asian käsitteilyä ja pyytää EY:n tuomioistuimelta ennakkoratkaisua perustamissopimuksen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan artiklan tulkinnasta ja pääoman hankintaa koskevista välillisistä veroista annetun neuvoston direktiivin 69/335/ETY tulkinnasta.

Vuoden 2006 aikana korkein hallinto-oikeus antoi myös kaksi lopullista ratkaisua veroasioissa, joissa se oli aiemmin tehnyt ennakkoratkaisupyynnön EY:n tuomioistuimelle.

Arvonlisäverotusta koskevassa vuosikirjapäätöksessä 2006:65 kaupunki oli tehnyt rakennusinvestoinnit ennen hakeutumistaan arvonlisäverovelvolliseksi kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta. Kaupunki ei ollut hakeutunut verovelvolliseksi laissa säädetyllä tavalla takautuvan vähennyksen saamiseksi edellytetyssä kuuden kuukauden määräajassa kiinteistöjen käyttöönotosta. Verotuksessa katsottiin, ettei hankintoja ei ollut tehty verollista liiketoimintaa vaan verotonta kiinteistönluovutusta varten, minkä vuoksi kaupunki ei voinut saada arvonlisäverolain perusteella vähennyksiä kyseisiin hankintoihin sisältyvistä arvonlisäveroista. Kaupunki katsoi valituksessaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle EY:n kuudennen arvonlisäverodirektiivin edellyttävän vähennysoikeutta.

Korkein hallinto-oikeus päätti myöntää valitusluvan ja välipäätöksellään pyytää asiasta ennakkoratkaisun EY:n tuomioistuimelta. Tuomioistuin katsoi asiassa antamassaan tuomiossa mainitun direktiivin asettavan jäsenvaltioille velvollisuuden säätää arvonlisäveron vähennysten oikaisusta investointitavaroiden osalta. Direktiiviä oli tuomioistuimen mukaan tulkit-

tava siten, että jäsenvaltio, joka antaa verovelvollisilleen oikeuden hakeutua verovelvolliseksi kiinteistön vuokrauksesta, ei voi sulkea pois sellaisen arvonlisäveron vähennystä, joka on maksettu ennen verovelvollisen valinta-oikeuden käyttämistä tehdyistä kiinteistöinvestoinneista.

Korkein hallinto-oikeus hyväksyi kaupungin valituksen ja kumosi hallinto-oikeuden valituksenalaisen päätöksen ja veroviraston asiassa tekemät päätökset sekä velvoitti veroviraston asiaa uudelleen käsitellessään ottamaan huomioon, mitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä EY:n tuomioistuimen tuomion johdosta lausuttiin.

Toisessa asiassa, jota koskee vuosikirjapäätös 2006:99, oli kyse eläkkeellä olevan verovelvollisen tuloverotuksesta ja sairausvakuutusmaksusta.

Suomessa asuva verovelvollinen oli työskennellyt Suomessa ja Ruotsissa ja kuului Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Hän oli verovuonna saanut eläkettä Suomesta ja Ruotsista.

Häntä oli verovuonna pidetty Suomessa yleisesti verovelvollisena ja verotuksessa hänen Ruotsista saamansa eläketulo oli Pohjoismaisen verosopimuksen määräysten nojalla sisällytetty Suomessa tulon verotusperusteeseen, minkä perusteella hänelle oli myös Suomessa määrätty sairausvakuutusmaksu.

Hallinto-oikeuden hylättyä verovelvollisen valituksen tämä vaati korkeimmassa hallinto-oikeudessa hänelle verotuksessa eurooppaoikeudellisten säännösten vastaisesti määrättyjen sairausvakuutusmaksujen poistamista.

Korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja pyysi ennakkoratkaisun EY:n tuomioistuimelta. Tuomioistuin katsoi asiassa antamassaan tuomiossa, ettei sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettu neuvoston asetus 1408/71 ole esteenä verovelvollisen Ruotsista saaman eläketulon

sisällyttämislle verotusperusteeseen eikä sairausvakuutusmaksun määräämiselle tämän verotusperusteen pohjalta siihen määrään saakka, johon etuuksia koskevat kustannukset mainitun asetuksen mukaan ovat olleet Suomen laitoksen vastuulla, eikä verovelvolliselle määrätty sairausvakuutusmaksu ole myöskään ylittänyt hänen verovuonna Suomesta saamiaan eläketuloja.

Tuomioistuin katsoi kuitenkin, ettei mainittuja maksuja voitu määrätä siltä osin kuin verovelvollinen oli mahdollisesti suorittanut näitä maksuja Ruotsissa siellä saaduista työtuloista, mikä seikka oli verovelvollisen osoitettava. Kun verovelvollinen ei ollut tätä osoittanut, korkein hallinto-oikeus jätti hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen asiassa voimaan.

EY:n tuomioistuin antoi 9.11.2006 tuo-

mionsa asiassa C-520/04, jossa korkein hallinto-oikeus oli 20.12.2004 tekemällään välipäätöksellä pyytänyt ennakkoratkaisua perustamissopimuksen tulkinnasta tuloveroasiassa.

EY:n tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että perustamissopimuksen artiklaa, joka koskee unionin kansalaisen oikeutta vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, oli tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kyseessä olevan jäsenvaltion eläkelaitoksen toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle maksamasta eläkkeestä perittävä vero ylittää eräissä tapauksissa sen veron, joka perittäisiin, mikäli henkilö asuisi ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa, kun henkilön tulot koostuvat kokonaan tai lähes kokonaan kyseisestä eläkkeestä.

Korkein hallinto-oikeus antaa asiasta oman päätöksensä vuonna 2007.

KOULUKULJETUKSISTA

Jukka Mattila
hallintoneuvos

Suomessa perusopetus (luokat 1–9) on maksutonta. Tähän liittyen oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen muun ohessa, jos koulumatka on viittä kilometriä pitempi. Maksuttomuuteen oikeuttava matka voi olla lyhyempikin, mutta tällöin edellytetään, että matka omatoimisesti suoritettuna muodostuisi oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Päivittäinen koulumatka saa odotuksineen kestää korkeintaan kaksi ja puoli tuntia. Kunta voi toki sisäisillä ohjeillaan asettaa oppilaille edullisempiakin rajoja.

Kunta on velvollinen osoittamaan oppivelvolliselle lähikoulun. Sen ei ole välttämättä oltava maantieteellisesti lähin koulu, mutta joka tapauksessa opetus on järjestettävä siten, että koulumatkat ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Oppilas voi pyrkiä muuhunkin kuin hänelle osoitettuun lähikouluun, mutta tällöin hän menettää oikeutensa koulukuljetukseen, mikäli kunta on tällaisen ehdon asettanut.

Koulukuljetusasioissa ensi asteen päättöksentekijä on kunnan asianomainen viranhaltija tai toimielin. Muutoksenhakutie johtaa alueelliseen hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vuonna 2006 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 12 koulukuljetusasiaa, joista vuosikirjassa julkaistiin yksi. Tämän ryhmän asiat eivät siten ole ylimmän oikeusasteen työpöydillä kovin yleisiä.

Suurin osa korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulleista valituksista on koskenut alle viiden kilometrin pituisen koulumatkan väitettyä vaarallisuutta tai rasittavuutta. Tällöin on saatava tietoa koulureitin mutkaisuudesta, mä-

kisyydestä, leveydestä, risteyksistä, liikennemääristä ym. Hyvänä apuna ovat asianomaisten poliisiviranomaisten lausunnot ja erityisesti koulureittien liikenneturvallisuuden arvioimiseksi eri asiantuntijatahojen myötävaikutuksella kehitetty Koululiitu-ohjelma. Ohjelma onkin käytössä suuressa osassa Suomen kunnista.

Koulumatkan käsite on aiheuttanut päänvaivaa. Itsestään selvää on, että kysymyksessä on matka kotoa kouluun ja takaisin, ja tällöin etäisyys mitataan lyhintä jalankulkukelpoista reittiä pitkin. Kodiksi on hyväksytty myös maankäyttömääräysten mukainen vapaa-

ajan asunto tilanteessa, jossa perheellä ei ollut muuta asuntoa. Sen sijaan lapsen vanhempien erottua ja lapsen asuessa vanhempien tekemän sopimuksen mukaisesti osan ajasta äitinsä luona ja osan ajasta isänsä luona kunnan kuljetusvelvollisuutta oli tarkasteltava pitäen lähtökohdiana lapsen vakituiseksi asuinpaikaksi väestörekisteriin merkittyä äidin kotia. Po. tapauksessa kunnalle ei syntynyt kuljetusvelvollisuutta lainkaan, kun koulumatka äidin kotoa oli noin kaksi kilometriä. Vastaava matka isän kotoa oli 19,5 kilometriä.

Kuljetusvelvoitteen täyttämiseksi kunnalla on eri vaihtoehtoja. Oppilasta ei tarvitse kuljettaa ovelta ovelle, ja hänelle voidaan jättää tietty omavastuuosuus. Olosuhteista riippuen kuljetus voidaan järjestää vain osalle matkaa, vain meno- tai paluumatkalle tai vain tie-

tylle vuodenaikalle. Niin ikään kuljetus voi tapahtua eri kulkuneuvoilla siten, että oppilas voi kesken matkan joutua vaihtamaan kulkuneuvosta toiseen. Kaikissa tapauksissa on kuitenkin pidettävä silmällä, ettei järjestely kokonaisuutena ja osina tarkasteltuna ole ristiriidassa koulumatkan pituutta tai matkan muita ominaisuuksia koskevien lain säännösten kanssa ja että oppilaiden oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun ei loukata. Koulukuljetuksen vaihtoehtona on avustus, joka maksetaan oppilasta kuljettavalle tai saattavalle henkilölle.

Koulukuljetusta koskevat säännökset tarkentavat osaltaan perustuslain säännöstä maksuttomasta perusopetuksesta. Ne ovat yhtenä elementtinä järjestelmässä, jonka myötä suomalainen perusopetus on arvioitu kansainvälisestikin kärkipäähän.

**Rovaniemen
hallinto-
oikeus on
alueellinen
hallinto-
oikeus.**

HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEISTYÖ VAKIINTUMASSA

**Projektipäällikkö,
vanhempi hallintosihteeri
Hannele Klemettinen**

Perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan. Valvontatehtävään kuuluu lainkäytön yhtenäisyyden, juttujen käsittelyaikojen ja tuomioistuinten voimavarojen riittävyysvalvonta sekä neuvottelupäivien järjestäminen ja henkilöstön koulutuksesta huolehtiminen. Korkeimman hallinto-oikeuden ohella hallintolainkäyttöasioita käsitteleviä hallintotuomioistuimia ovat yleiset alueelliset hallintotuomioistuimet eli kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuin sekä eri-

koistuomioistuimista markkinaoikeus ja vakuutus-oikeus. Valvontavastuunsa takia korkein hallinto-oikeus toimii hallintotuomioistuinten yhteistyön vetäjänä. Hallintotuomioistuinten yhteistyö alkoi tiivistyä korkeimman hallinto-oikeuden käynnistettyä keväällä 2004 hallintotuomioistuinten yhteistyöprojektin.

Osana yhteistyötä korkein hallinto-oikeus on järjestänyt vuosina 2004–2006 Helsingin yliopiston suuressa juhlasalissa Hallintotuomioistuinpäivän, joihin on kutsuttu kaikki tuomarit ja esittelijät alueellisista hallinto-oikeuksista, markkinaoikeudesta, vakuutus-oikeudesta ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hallintotuomioistuinpäivissä yhteiskunnan eri sektoreilta olevat puhujat ovat esittä-

neet merkittäviä puheenvuoroja. Kolmannessa hallintotuomioistuinpäivässä 8.11.2006 puhuivat muun muassa oikeusministeriön kansliapäällikkö Kirsti Rissanen, eduskunnan lakivaliokunnan puheenjohtaja Tuija Brax, ministeri Jaakko Itoniemi ja Eurooppa-tutkimuksen verkoston johtaja Teija Tiilikainen. Ulkomaisena puhujana oli Ruotsin ylimmän hallintotuomioistuimen Regeringsrättenin puheenjohtaja Rune Lavin. Näissä kolmessa Hallintotuomioistuinpäivässä käytettyjä puheenvuoroja on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla.

Joulukuussa 2004 julkaistuun projektimuistioon sisältyi kuvaus siitä, minkälainen vuotuinen tapahtumasarja hallintotuomioistuinten yhteistyöstä voisi olla muodostumassa. Sen mukaisesti korkeimman hallinto-oikeuden presidentti kutsui koolle ensimmäisen hallintotuomioistuinten päällikkötuomarikokouksen. Kokoukseen 1.3.2005 osallistuivat korkeimman hallinto-oikeuden presidentti pu-

heenjohtajana sekä Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeuksien ylituomarit sekä markkinaoikeuden ja vakuutuslaitosten ylituomarit. Toinen päällikkötuomarikokous pidettiin 23.2.2006. Päällikkötuomarikokouksissa on muun ohella käsitelty hallintotuomioistuinten toimintakertomusta.

Ensimmäinen toimintakertomus laadittiin vuodelta 2004. Toimintakertomukset on laadittu myös vuosilta 2005 ja 2006. Toimintakertomuksista on vähitellen muodostunut hallintotuomioistuimille keskeinen väline tuoda valtion talousarvio- ja tilinpäätösjärjestelmään tietoa hallintolainkäytön tilasta ja tarvittavista voimavaroista.

Hallintotuomioistuinten päällikkötuomarit kävivät 9.5.2005 ensimmäisen niin sanotun sektorineuvottelun oikeusministeriön edustajien kanssa. Neuvottelussa keskusteltiin alustavasti hallintotuomioistuinten resursseista ja tavoitteista vuodelle 2006. Vastaava neuvottelu käytiin vuoden 2007 osalta keväällä 2006. Myös yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuimen edustajat käyvät vastaavan sektorineuvottelun oikeusministeriön kanssa.

Hallintotuomioistuinten yhteistyöprojektin ohjausryhmä asetti jatkovalmistelua varten neljä työryhmää. Työryhmien mietinnöt luovutettiin 11.11.2005 korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja ne julkaistiin korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla. Mietinnöt ovat: Laadun osatekijät hallintotuomioistuimissa, Hallintotuomioistuinten laatu tiedon kerääminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa, Käsittelyaikataavoitteet hallintotuomioistuimissa ja Täydennyskoulutus hallintotuomioistuimissa.

Mietintöjä käsiteltiin 15.11.2005 hallintotuomioistuinten päällikkötuomareiden kokouksessa, johon osallistui myös Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen edustaja. Kokouksessa päätettiin, että 1.1.2006 alkaen hallintotuomioistuinten yhteistyö jatkuu mietin-

Hallintotuomioistuinpäivä 8.11.2006 kokosi Helsingin yliopiston juhlasaliin yli 300 henkeä.

nöissä esitetyillä tavoilla.

Hallintotuomioistuinten päällikkötuomarit nimesivät kokouksessaan 23.2.2006 hallintotuomioistuinten koulutustyöryhmän vuodelle 2006. Työryhmässä on kolme edustajaa alueellisista hallintotuomioistuimista, yksi edustaja markkinaoikeudesta, vakuutus-oikeudesta ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Markkinaoikeus osallistuu hallintotuomioistuinten yhteistyöhön täydennyskoulutuksessa, mutta sieltä ei markkinaoikeuden esityksen mukaisesti vielä tuossa vaiheessa valittu edustajaa.

Toimintansa alkaessa koulutustyöryhmä on selvittänyt täydennyskoulutuksen järjestämistä eri hallinto-oikeuksissa. Työryhmä on hankkinut selvitystä muun ohella hallinto-oikeuksien vuonna 2005 koulutukseen käyttämistä määrärahoista ja hallinto-oikeuksien koulutuspäivien lukumäärästä.

Koulutustyöryhmä järjesti 27.3.2006 hallintotuomioistuinten ja liikennehallinnon edustajien tapaamisen. Tilaisuudessa esiteltiin hallintotuomioistuimille muun muassa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaa, maantielain valmistelutyötä ja ministeriön roolia maantielain soveltamisessa. Hallinto-oikeuksien kannalta keskeisiä te asioita kuten tie-suunnittelujärjestelmää ja lupajärjestelmiä käytiin läpi. Hallintotuomioistuinten puolesta esitettiin tuomioistuinten näkemyksiä aiheesta. Vastaavanlainen tilaisuus on tarkoitus järjestää jatkossakin säännöllisesti, noin kahden tai kolmen vuoden välein.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin 7.11.2006 keskustelutilaisuus. Tilaisuudessa käsiteltiin useita aiheita muun muassa lokakuussa 2006 voimaan tullutta vankeuslakia, vuoden 2007 alussa voimaan tullutta lakia hallinto-oikeuslain muuttamisesta siltä osin, kuin se koski alueellisten hallinto-oikeuksien ratkaisukokoonpanoja. Lisäksi keskusteltiin ajankohtaisista prosesseista yleisissä hal-

lintotuomioistuimissa, markkinaoikeudessa ja vakuutus-oikeudessa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on nimitetty vuonna 2006 kaksi hallinto-oikeuden esittelijää hallintosihteereiksi määräaikaisiin virkasuhteisiin. Määräaikaiset hallintosihteerit toimivat esittelijöinä joko sillä alalla, joka vastaa heidän hallinto-oikeuskokemustaan, tai heidät perehdytetään korkeimmassa hallinto-oikeudessa kokonaan uuteen asiaryhmään.

Koulutustyöryhmän antamaa selvitystä toiminnastaan vuonna 2006 on käsitelty 26.2.2007 hallintotuomioistuinten päällikkötuomarikokouksessa. Selvityksessään työryhmä pitää tärkeänä oman profiilin muodostamista suhteessa oikeusministeriön järjestämään koulutukseen ja toisaalta hallinto-oikeuksien omaan sisäiseen koulutukseen. Hallintotuomioistuinten koulutustyöryhmä pyrkii jatkossakin hyödyntämään hallintotuomioistuinten välistä yhteistyötä, lisäämään kokemusten ja mielipiteiden vaihtoa sekä vastaamaan erityisesti ajankohtaisiin koulutustarpeisiin.

Vuonna 2006 hallintotuomioistuinten yhteistyö alkoi saada vakiintuneita muotoja, josta on hyvä jatkaa yhteistyötä myös tulevinä vuosina. Korkeimmalla hallinto-oikeudella on yhteistyön osalta vetovastuu, mutta yhteistyöhön ovat kaikki hallintotuomioistuimet sitoutuneet. Yhteistyön syventyessä on kuitenkin pidettävä mielessä, että tuomioistuimet ovat riippumattomia eikä korkeimman hallinto-oikeuden valvonta merkitse oikeutta puuttua yksittäisen oikeusjutun käsittelyyn. Yhteistyön tavoitteena on pidettävä sitä, että yhteistyössä mukana olevat hallintotuomioistuimet pysyvät kehittämään omaa toimintaansa ja siten suoriutumaan entistä paremmin perustuslain mukaisesta oikeusturvatehtävästään.

Hallintotuomioistuinten yhteiset toimintakertomukset, työryhmämietinnöt, alkuvaiheen projektimuitio sekä Hallintotuomioistuinten päivien puheenvuoroja on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla (www.kho.fi -> Hallintotuomioistuimet).

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN RAKENNE JA HENKILÖKUNTA 31.12.2006

Korkein hallinto-oikeus on toiminut kolmena jaostona.

Ensimmäinen jaosto käsittelee muun muassa asioita, jotka koskevat rakentamista, kaavoitusta, ympäristölupia, lunastuslupia, jätehuoltoa, vesiä, teitä, kuntia, luonnonsuojelua, Naturaa, maa-aineksia, asiakirjajulkisuutta, maa- ja metsätaloutta sekä EU:n rakennerahastojen tukitoimia.

Toinen jaosto käsittelee muun muassa asioita, jotka koskevat yleishallintoa, veroja, tulleja, kilpailua, elinkeinon harjoittamista, väestöhallintoa, ajokortteja, ajoneuvoja, liikennettä, taloushallintoa, apteekkeja, työvoimahallintoa ja virkamiehiä.

Kolmas jaosto käsittelee muun muassa asioita, jotka koskevat sosiaalihuoltoa, ul-

komaalaisia, huostaanottoa, lastensuojelua, kansalaisuutta, patenteja, rekistereitä, kirkkoja, vammaispalvelua, mielenterveyttä, terveyden- ja sairaanhoitoa, terveysvalvontaa, kouluja, yleistä järjestystä ja huvitilaisuuksia sekä ampuma-aseita.

Jaostot eivät kuitenkaan ole erikoistuneita pelkästään tiettyjen asiaryhmien käsittelyyn, vaan ne voivat käsitellä kaikkia asioita. Esimerkiksi vuosilomien ja sairauspoissaolojen aikana toimitaan jaostojaosta poiketen. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostojen istunnoissa, ja päätökset tehdään säännönmukaisesti viiden tuomarin kokoonpanoissa.

Vesilaisissa ja ympäristönsuojelulaisissa tarkoitetuissa asioissa sekä patenttia, hyödyllisyysmallia ja integroidun piirin piirimallia koskevissa asioissa oikeuden kokoonpanoon kuuluu lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi asianomaisen alan asiantuntijajäsentä.

Ensimmäisen jaoston puheenjohtajana toimi presidentti Pekka Hallberg. Toisen jaoston puheenjohtajana toimi hallintoneuvos Ahti Rihto, ja kolmatta jaostoa johti hallintoneuvos Ilmari Ojanen.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimivat tuomareina presidentti ja 20 hallintoneuvosta. Presidenttinä on vuodesta 1993 lähtien toiminut oikeustieteen ja valtiotieteiden tohtori Pekka Hallberg. Uusiksi jäseniksi nimitettiin Tuula Pynnä ja Anne E. Niemi.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on noin 40 esittelijää ja 40 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. Kansliaa johti kansliapäällikkö Sakari Vanhala. Vakinaisen henkilöstön lisäksi korkeimmassa hallinto-oikeudessa on tarvittaessa määräaikaista henkilökuntaa.

Vanhempi hallintosihteeri Marja-Liisa Judström työskentelee korkeimmassa hallinto-oikeudessa esittelijänä.

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN HENKILÖKUNTA 31.12.2006

Presidentti Pekka Hallberg	Yli-insinööri-neuvokset Pentti Uuspää, Allan Johansson Matti Kleimola Kenneth Holmberg Raimo Sepponen	Jaana Moilanen Anne Nenonen Elisabeth Vuorenhela (vv.) Petteri Leppikorpi Minna Ihonen (vv.) Tuula Pääkkönen	Atk-suunnittelija Minna Ronkainen
Hallintoneuvokset Ahti Rihto Ilmari Ojanen Olof Olsson Esa Aalto Pirkko Ignatius Lauri Tarasti Raimo Anttila Marita Liljeström Pekka Vihervuori Marjatta Kaján Heikki Kanninen (vv.) Kari Kuusiniemi Niilo Jääskinen Ilkka Pere Ahti Vapaavuori Irma Telivuo Jukka Mattila Matti Pellonpää (vv.) Tuula Pynnä Anne E. Niemi	Kansliapäällikkö Sakari Vanhala (vv.) Määräaikainen kansliapäällikkö Riitta Mutikainen Esittelijäneuvokset Ilpo Havumäki Marina Äimä Matti Metsäranta Tuulia Riikonen Hannu Ranta Leena Halila (vv.) Eila Rother Kristina Björkvall Riitta Mutikainen	Määräaikaiset hallintosihteerit Lea Alén Vesa Heikkilä Sami Heikkinen Freja Häggblom Henna Rintala Camilla Sandström Kaius Vuoristo Tiedotuspäällikkö Timo Ahvenniemi (vv.) Määräaikainen tiedotuspäällikkö Tommi Haaja Atk-lakimies Pekka Tuominen Tietoasiantuntija Marja Halttunen (vv.) Määräaikainen tietoasiantuntija Satu-Maarit Tarkkanen Kirjaaja Eeva Väänänen-Silén Notaarit Vuokko Kantanen Paula Kilponen Piia Rautiala Carita Rostiala Marjatta Räsänen Satu-Maarit Tarkkanen (vv.) Soili Tolvanen Ritva Vähämaa Taloussihteeri Marja Klaavo	Osastosihteerit Liisa Hartikainen Eeva Ryytty Anne Sahlman Sinikka Savolainen Kaarina Tallberg Elina Tukiainen Toimistosihteerit Merja Ahlfors Pirkko Heikkinen Marjut Jaatinen Mirja Johansson Heli Kalajainen Jussi-Pekka Kokkonen Anneli Liukkonen Liisa Martikainen Tuula Niilo-Rämä Christina Nyberg Tuula Pelkonen Tarja Piho Irma Reunanen (vv.) Maarit Romppanen Anneli Ronimus Vuokko Savolainen Marja Tiihonen Pia Toivonen Raija Vuori Ylivirastomestari Kari Joutsenlahti Virastomestarit Anssi Kaikko Timo Rousku Tapani Ruostela Vuonna 2006 eläkkeelle jääneet Korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle 1.10.2006 hallintoneuvos Tuulikki Keltanen ja hallintoneuvos Olli Nykänen.
Määräaikaiset hallintoneuvokset Matti Halén Olli Mäenpää Sakari Vanhala Eija Siitari-Vanne	Vanhemmat hallintosihteerit Kai Träskelin Kari Honkala Marja-Terttu Savolainen Marjo Snellman Anneli Tulikallio Marja Ihto Marja-Liisa Judström Liisa Tähtinen Arja Niemelä Mikko Rautamaa Hannele Klemettinen Irene Mäenpää		
Ympäristö-asiantuntija-neuvokset Pertti Vakkilainen Pentti Hannonen Ilkka Hirsto Heikki Kiuru Pertti Seuna Pertti Eloranta Janne Hukkinen (vv.) Juha Kämäri Mikael Hildén Leena Nurmento Olli Dahl Olli Varis	Hallintosihteerit Raimo Viitasaari Kari Nieminen Marja-Leena Kempainen Leo Kaasinen Riitta Kreula Marita Eeva Päivi Pietarinen (vv.) Satu Heikkilä (vv.) Petri Leinonen		

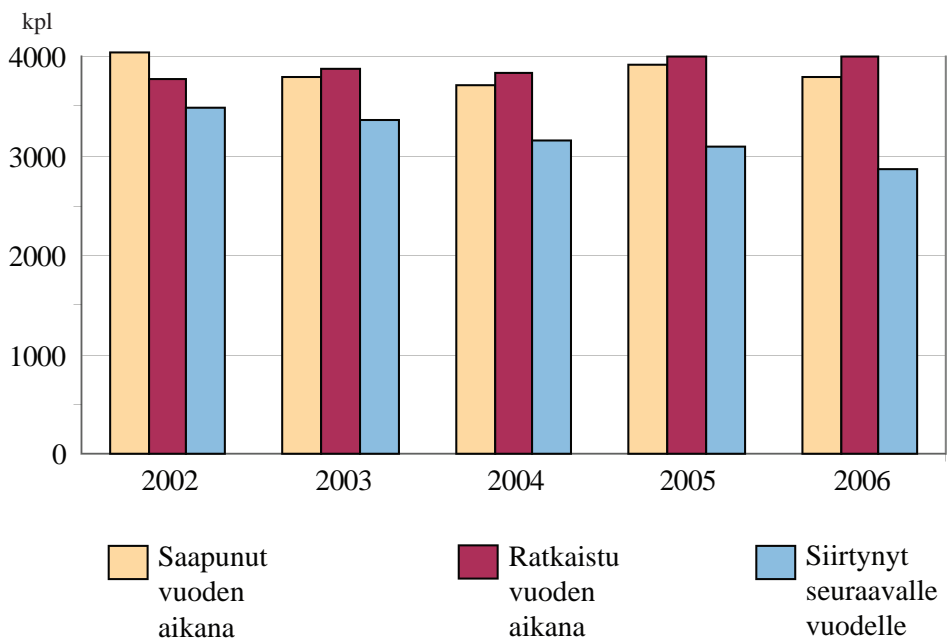
TILASTOT

TYÖTILANNE 1997–2006

Valitukset ja hakemukset yhteensä, kpl

	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Siirtynyt seuraavalle vuodelle
1997	3910	3852	2772
1998	4904	3565	4441
1999	4372	4701	4094
2000	3691	4574	3183
2001	3752	3612	3281
2002	4036	3778	3486
2003	3806	3879	3372
2004	3719	3848	3167
2005	3931	4009	3095
2006	3793	4006	2866

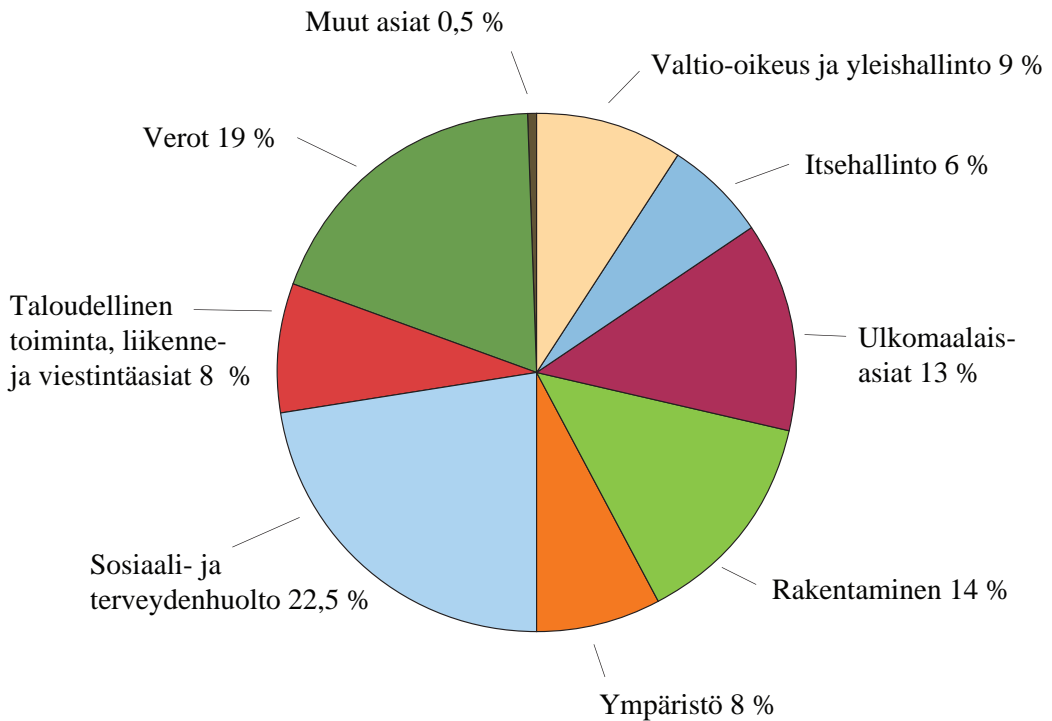
TYÖTILANTEEN KEHITYS 2002–2006

SAAPUNEET ASIAT 2006

Vuonna 2005 käyttöön otetun diaarikaavan mukainen pääasiajaottelu

	kpl	prosenttia
Valtio-oikeus ja yleishallinto	358	9
Itsehallinto	235	6
Ulkomaalaisasiat	494	13
Rakentaminen	524	14
Ympäristö	288	8
Sosiaali- ja terveydenhuolto	853	22,5
Taloudellinen toiminta, liikenne- ja viestintäasiat	304	8
Verot	720	19
Muut asiat	17	0,5
Yhteensä	3793	100

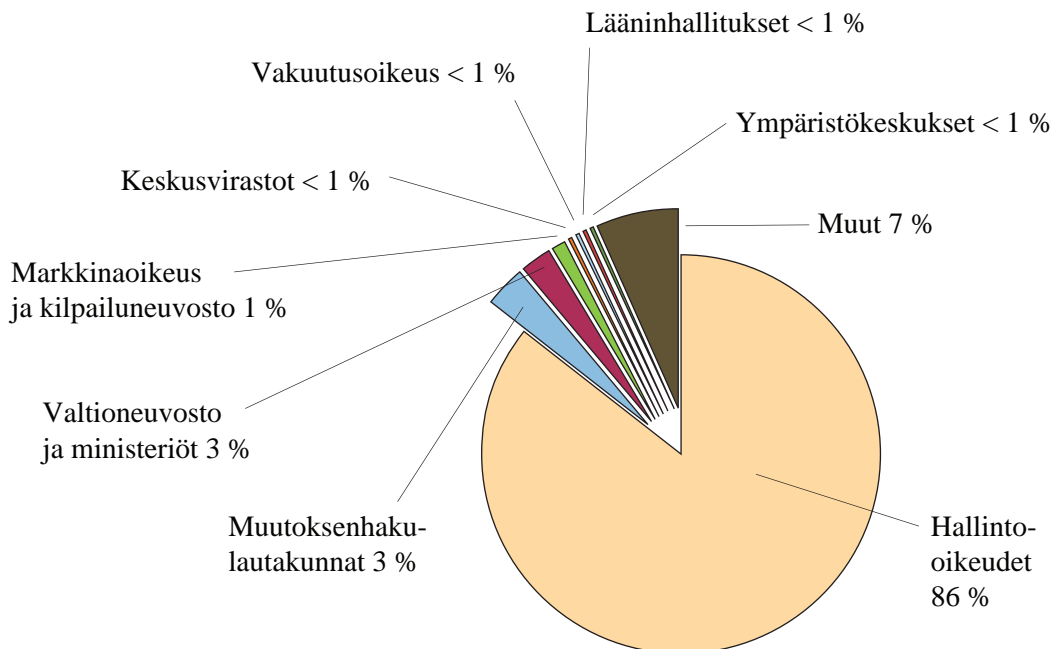

SAAPUNEET ASIAT VIRANOMAISITTAIN 2002–2006

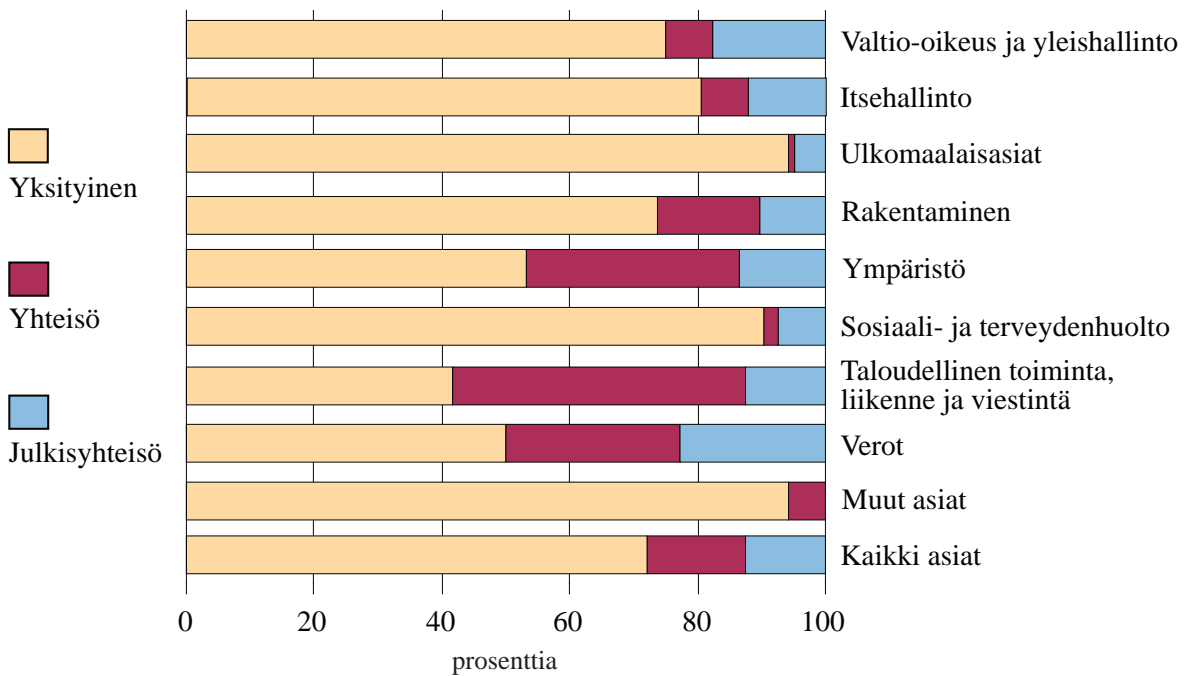
kpl

	2002	2003	2004	2005	2006
Hallinto-oikeudet	3119	3091	3112	3327	3262
Muutoksenhakulautakunnat	194	146	152	169	122
Valtioneuvosto ja ministeriöt	163	83	100	127	96
Markkinaoikeus ja kilpailuneuvosto	64	57	63	50	38
Keskusvirastot	96	101	52	29	15
Vakuutusosoikeus	19	9	9	12	10
Lääninhallitukset	40	27	3	18	4
Ympäristökeskukset	59	39	8	8	5
Vesiylioikeus	1	0	0	0	0
Muut	300	262	229	203	251
Yhteensä, kpl	4055	3815	3728	3943	3803

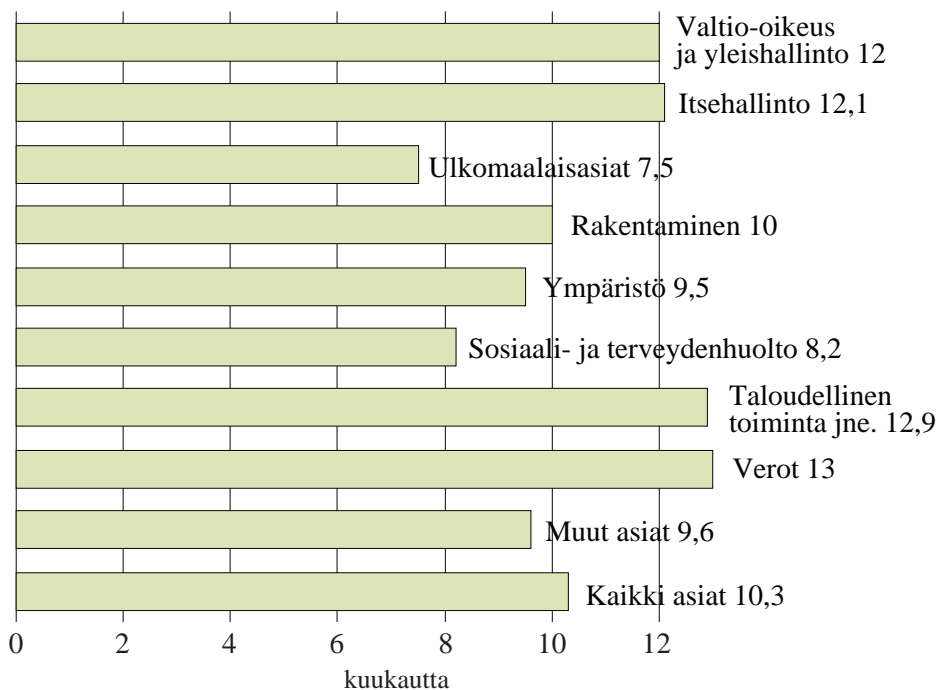
SAAPUNEET ASIAT VIRANOMAISITTAIN 2006

SAAPUNEET ASIAT MUUTOKSENHAKIJOITTAIN 2006

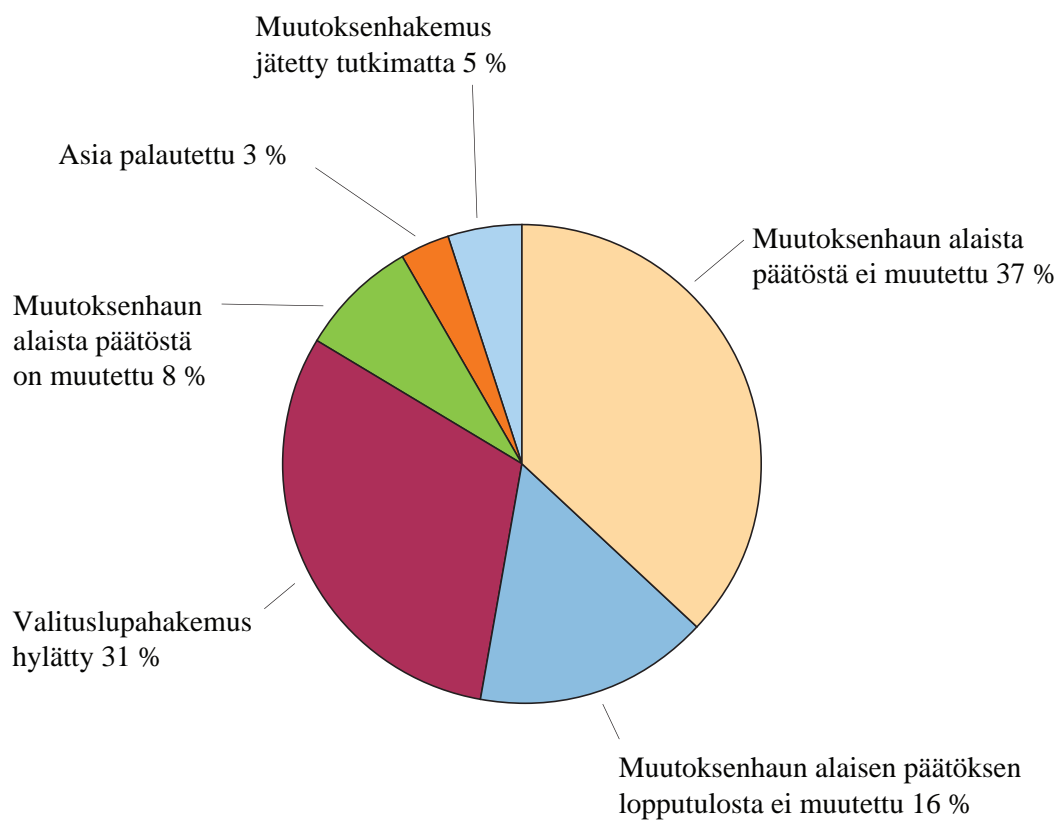

RATKAISTUJEN ASIOIDEN KESKIMÄÄRÄINEN KÄSITTELYAIKA 2006

RATKAISTUJEN ASIOIDEN LOPPUTULOKSET 2006

	kpl
Muutoksenhaun alaista päätöstä ei muutettu	1481
Muutoksenhaun alaisen päätöksen lopputulosta ei muutettu	636
Valituslupahakemus hylätty	1238
Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	318
Asia palautettu	143
Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	190
Ratkaistu yhteensä	4006

RATKAISTUJEN ASIOIDEN LOPPUTULOKSISTA

prosenttia

	2002	2003	2004	2005	2006
1. Päätöstä valitusasiassa ei muuteta (lopputulokseltaan eikä perusteluiltaan)	27,6	29,8	29,2	32,4	29,3
2. Päätöksen lopputulosta valitusasiassa ei muuteta (mutta kylläkin perusteluja)	15,5	14,1	15,3	13,3	15,9
3. Päätöstä valitusasiassa muutetaan (myös lopputulokseltaan)	7,6	6,4	8,1	7,4	7,7
4. Valituslupahakemus hylätään	30,4	32,2	30,7	30,4	30,9
5. Valitusasia palautetaan	4,7	3	3,9	4,8	3,6
6. Ylimääräinen muutoksenhaku hyväksytään	0,5	0,7	0,3	0,4	0,3
7. Ylimääräinen muutoksenhaku hylätään	6	6,1	5,5	5,1	5,6
8. Siirretään hallitukselle	0	0	0	0	0
9. Siirretään muulle viranomaiselle	0,6	0,4	0,1	0,1	0,1
10. Asia raukeaa	1,2	2,1	2,3	2	2
11. KHO ei ota asiaa tutkittavakseen	6,3	5,2	4,6	4	4,7

VIREILLÄ OLLEET ASIAT SAAPUMISVUOSITTAIN 31.12.2006

	2003	2004	2005	2006	Vireillä vuoden lopussa 2006
Valitus	1	22	215	1416	1654
Valituslupa	2	10	98	876	986
Purku	2	12	35	137	186
Menetetyn määräajan palauttaminen		1	1	18	20
Kantelu			3	14	17
Muu hakemus		1		2	3
Yhteensä, kpl	5	46	352	2463	2866

TYÖTILASTO VUODELTA 2006

Asiaryhmittäin

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapuneet vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätös on muuettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkittamatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimmääinen käsittelyaika, kk
Valtio-oikeus ja yleishallinto	333	358	322	247	31	12	23	9	3	366	12
Valtio-oikeus	39	63	35	29	2	3	1			67	12,8
Kansalaisuusasiat	39	62	35	29	2	3	1			66	12,8
Kansalaisten yleiset oikeudet		1								1	
Yleishallinto-oikeus	145	156	156	100	20	9	20	6	2	143	11,6
Maksuvapautus	3	5	2	2						6	14,7
Edunpalautus ja vahingonkorvaus	4	5	7	6	1					2	11,2
Asiakirjajulkisuus	52	40	51	28	3	6	13	1	1	41	14
Tietosuoja	12	6	9	9						9	14,6
Tasa-arvo / muut kuin itsehallintoon liittyvät		2								2	
Harkinnanvaraiset ja muut valtionosuudet ja -avustukset	17	12	10	1	2	2	3	2		19	15,1
Holhoustoimen edunvalvonta	10	3	11	5	5			1		2	15
Passiasiat	2	3	2	1	1					3	7,8
Väestötietoasiat	6	5	4	3				1	1	6	8,6
Nimiasiat	1	2	2	2						1	7,7
Oikeusavun myöntäminen, avustajan määrääminen ja palkkio	20	49	41	33	7			1		28	7,2
Oikeusapupäätöksen muuttaminen ja lakkaaminen	2	4	4	2	1		1			2	5,3
Oikeudenkäyntimaksua koskeva valitus	2	4	2	2					1	4	11,2
Valtion perintö	2	5	2	2						5	15
Vankeinhoitoa koskevat asiat	4	1	2	2						3	12
Muu yleishallintoasia	8	10	7	3		1	3		1	10	10,7
Opetus- ja sivistystoimi	28	37	35	30	3			2	1	30	11,6
Perusopetus ja lukio	20	26	26	24	1			1	1	20	11,7
Ammattiopetus	2	1	1	1						2	13,3
Ammattikorkeakoulut		1								1	6
Yliopistot ja korkeakoulut	5	4	6	4	1			1		3	10,4
Muu opetus- ja sivistystoimiasia	1	5	2	1	1					4	13,3
Valtion virkamiehet	76	47	49	43	3		2	1	1	73	14,8
Virka- ja työsuhte	35	22	21	19	2				1	35	17,5
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (valtion virkamiehet)	8	5	6	6						7	17,8

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätöksiä on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimääräinen käsittelyaika, kk
Muu virkamiesoikeusasia	33	20	22	18	1		2	1		31	11,4
Työvoima-asiat	14	14	16	15	1					12	10,6
Palkkaturva ja muu toimeentuloturva-asia	3	6	4	4						5	10,9
Työsuojelu	2	2	3	3						1	10,6
Siviilipalvelus	1	4	3	3						2	5,2
Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus	1		1	1							12,4
Muu työvoima-asia	7	2	5	4	1					4	13,2
Turvallisuus, yleinen järjestys ja eräät luvat	31	41	31	29	2					41	10,3
Palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu		2								2	
Ampuma-aseasiat	24	32	24	23	1					32	9,4
Muu turvallisuutta, yleistä järjestystä ja eräitä lupia koskeva asia	7	7	7	6	1					7	13,4
Itsehallinto	289	235	356	292	34	12	12	6	1	167	12,1
Ahvenanmaa	9	4	10	6		2	2			3	17,9
Ahvenanmaan itsehallinto (ellei muussa asiaryhmässä)	9	4	10	6		2	2			3	17,9
Kunnallisasiat	255	215	317	263	30	10	9	5	1	152	12
Kunnallisvaalit	2		2		2						10,2
Kuntajako		7	6	4	1		1				2,8
Kunnan toimiala	1	1	1	1						1	27,2
Kunnan talous	5	13	10	7	1		2			8	10,7
Kunnalliset säännöt ja taksat	3	5	5	5						3	11,2
Virkavaali (kunnat ja kuntayhtymät)	67	54	90	68	14	5		3	1	30	12,5
Palvelussuhdeturva (kunnat ja kuntayhtymät)	40	31	37	31	3	1	2			34	13,8
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (kunnat ja kuntayhtymät)	10	8	3	3						15	7,3
Muu henkilöstöasia (kunnat ja kuntayhtymät)	30	7	26	19	4	1	2			11	13,3
Muu kunnallisia	97	89	137	125	5	3	2	2		49	11,4
Kirkollisasiat	24	16	28	22	4		1	1		12	11,6
Palvelussuhde (kirkko)	14	10	16	14	2					8	11,1
Muu henkilöstöasia (kirkko)	4	2	5	5						1	11,2
Muu kirkollisia	6	4	7	3	2		1	1		3	12,9
Saamelaisasiat	1		1	1							16,6
Muu saamelaisia	1		1	1							16,6
Ulkomaalaisasiat	364	494	624	568	12	22	9	13	1	233	7,5
Oleskeluluvat perheiden yhdistämisen perusteella	90	121	145	128	4	4	5	4		66	7,9
Muut oleskeluluvat	39	88	72	66	1	2	3			55	7,7

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Rakkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätös on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimääräinen käsittelyaika, kk
Karkottaminen	24	22	32	27	3	2				14	9,9
Ulkomaalaisen käännäyttämisen	15	68	69	68				1		14	5,5
Turvapaikka-asiat	157	137	236	214	4	12		6	1	57	7,5
Turvapaikka-asiat (nopeutettu käsittely)	30	45	60	59				1		15	6,9
Muukalaispassit ja muut matkustusasiakirjat	6	7	6	3		2		1		7	12,5
Muu ulkomaalaisasia	3	6	4	3			1			5	9,1
Rakentaminen	399	524	464	378	38	9	27	12	6	453	10,1
Maankäyttö- ja rakennusasiat	374	480	432	356	36	8	21	11	5	417	10,2
Maakuntakaava	9	15	9	7	2					15	17,1
Yleiskaava	55	66	63	55	3	1	3	1		58	12,2
Asemakaava	70	75	84	71	9	2		2		61	9,9
Ranta-asemakaava	9	10	10	10						9	10,9
Rakennuskielto ja toimenpiderajoitus	2	1	2	2						1	8,4
Rakennusjärjestys		1								1	
Tonttijako	3	6	3	3						6	10,2
Kadut ja yleiset alueet	7	9	7	6			1			9	7,7
Rakentamiskehutus	1									1	
Lunastaminen kaavan perusteella	1		1	1			1				16,9
Poikkeaminen (maankäyttö- ja rakennusasiat)	63	93	72	59	4	1	5	3	2	82	9,9
Suunnittelutarveratkaisu	31	51	35	32	1	1	1		1	46	9
Rakennuslupa	70	92	87	64	12	3	5	3	2	73	9,6
Toimenpidelupa	16	11	14	10	4					13	9,7
Purkamislupa	7	5	9	7			2			3	10,5
Maisematyöluva	4	4	3	3						5	13
Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen	5	5	6	6						4	10
Tilapäinen rakennus	2	2	2	2						2	3,1
Rakennusvalvonta	12	30	15	11			3	1		27	7,8
Muu maankäyttö- ja rakennusasia	7	4	10	8	1			1		1	10,2
Tieasiat	4	21	8	4	1		3			17	6,7
Maantie		17	3	1			2			14	5,1
Yleinen tie	1									1	
Yksityinen tie	2	2	3	3						1	9,7
Muu tieasia	1	2	2		1		1			1	4,6
Kiinteistöasiat	21	23	24	17	1	1	4	1	1	19	9,4
Lunastusasiat	12	9	14	10			3	1		7	8,1
Etuosto-oikeus	6	10	7	5		1	1			9	11,3
Muu kiinteistöasia	3	4	3	2	1				1	3	11,4

	Siirtynettä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Rakkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätös on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimmääinen käsittelyaika, kk
Ympäristö	262	288	330	243	52	14	20	1	2	218	9,5
Ympäristönsuojelu	121	157	139	98	30	4	6	1	1	138	10,4
Metsäteollisuuden ympäristölupa	3	9	3	2	1					9	15,5
Metalliteollisuuden ympäristölupa		2								2	
Kemikaaliteollisuuden ja kemikaalien käsittelyn ympäristölupa	1	9	2	1	1					8	10,9
Energian tuotannon ympäristölupa		1								1	
Malmien louhinnan ja mineraalien tuotannon ympäristölupa	1		1	1							11,3
Elintarvikkeiden ja rehujen valmistuksen ympäristölupa	1	3	1	1						3	5,8
Jätteiden käsittelyn ympäristölupa	14	19	17	13	4					16	11,1
Poltonesteen jakeluasemien ja poltonesteen varastoinnin ympäristölupa	5	9	9	6	3					5	7,6
Louhinnan, murskauksen, asfalttiaseman ja betoniaseman ympäristölupa	19	10	11	8	2			1		18	7,3
Jätevesien johtamisen ja jätevedenpuhdistamon ympäristölupa	11	17	6	2	3	1			1	11	7,8
Eläinsuojan ympäristölupa	10	4	11	6	5					3	9,8
Turkistarhauksen ympäristölupa	1		1	1							11
Moottoriradan ja veneiden harjoitteluradan ympäristölupa	5	3	4	4						4	13,3
Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisen ympäristölupa	2	3	2	2						3	11,3
Turvetuotannon ympäristölupa	5	14	5		2	2	1			14	8
Muu ympäristölupa-asia	16	8	16	8	6		2			8	14,9
Meluilmoitus	1	5	2	2						4	8,6
Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta ja hallintopakko	9	7	11	11						5	8,8
Ympäristönsuojelulain mukaiset maksu- ja korvausasiat		1								1	
Muu ympäristönsuojelulain mukainen asia	1	2	2	2						1	9,5
Jättemaksut	1	4								5	7,1
Järjestetty jätteenkuljetus		5	1	1						4	4,2
Muu jätelain mukainen asia	4	5	5	3		1	1			4	11,9
Terveysvalvonta	6	5	7	6			1			4	10,9
Öljyvahinkojen torjunta	1		1	1							17,7
Päästökauppalain mukaiset asiat		2								2	
Maasto- ja vesiliikenne	3	9	10	9	1					2	9,1
Muu ympäristönsuojeluasia	11	1	11	7	3		1			1	10,5

	Siirtyneitä edelliseen vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätös on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimääräinen käsittelyaika, kk
Vesitalous	58	61	83	71	9	1	2		1	35	8,2
Rakentaminen vesistöön	22	37	42	33	7	1	1		1	16	6,8
Vesivoiman hyväksikäyttö		1	1				1				1,1
Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet	6	2	8	6	2						5,9
Ojitus	2	2	3	3						1	9,2
Vesistön säännöstely	11	5	11	11						5	15,9
Veden johtaminen nesteenä käytettäväksi ja pohjaveden ottaminen	3	7	5	5						5	9,3
Jäteveden johtaminen	2		2	2							4,8
Vesilain mukaiset maksu- ja korvausasiat	2	1	2	2						1	10,6
Vesilain mukainen valvonta ja hallintopakko	9	5	9	9						5	7,6
Muu vesitalousasia	1	1								2	
Ympäristönsuojelulaissa ja vesilaisissa tarkoitettua yhteiskäsittelyä koskevat asiat	6	6	9	2	3	2	2			3	6,5
Hallintopakko ympäristönsuojelulain ja vesilain yhteiskäsittelyä koskevassa asiassa	1		1	1							4,8
Kalankasvatuksen lupa-asia, yhteiskäsittely	1	3	1	1						3	5,1
Turvetuotannon lupa-asia, yhteiskäsittely	3	3	6		2	2	2				5,4
Muu ympäristönsuojelulain ja vesilain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluva lupa-asia	1		1		1						16,5
Luonnonsuojelu	95	60	96	74	5	7	10			37	9,9
Natura 2000 -verkosto	31	1	32	23		3	6				12,7
Luonnonsuojelulain mukaiset asiat (paitsi Natura)	8	17	12	7	1	3	1			13	7,8
Eläinsuojelu	2	8	5	4			1			5	5,8
Maa-ainesasiat	30	25	44	37	4	1	2			11	9
Muinaismuistoasiat		2								2	
Rakennussuojelu	2	6	3	3						5	9,4
Muu luonnonsuojeluasias		1								1	
Ulkoilu ja leirintä	2	2	3	3						1	4,8
Ulkoiluasiat	2	2	3	3						1	4,8
Asuntotuotanto ja asuntoasiat	2	2								4	
Arava-asiat	2									2	
Muu asunto-asia		2								2	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	475	853	845	712	32	27	56	18	10	473	8,2
Sosiaaliasiat	367	650	643	540	27	21	41	14	6	368	8,3
Toimentulotuen myöntäminen	81	240	216	199	5	2	10		1	104	6,2
Toimentulotuen takaisinperintä	9	12	15	11	3		1			6	13,7
Lapsen huostaanotto	90	223	184	162	3	3	6	10	2	127	7,5

	Siirtynettä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhau alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhau alaista päätös on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimääräinen käsittelyaika, kk
Yhteydenpidon rajoittaminen											
lastensuojeluasiassa	1	7	2	1			1			6	12,6
Muu lastensuojeluasia	6	12	8	6		1	1			10	9,4
Elatusturva	1	3	1	1						3	18,2
Kehitysvammaisten erityishuolto	6	2	5	5						3	10,4
Vammaispalvelu	111	102	150	118	10	15	3	4		63	9
Omaishoidon tuki	6	5	3	1	1		1			8	19,8
Lastensuojelukustannusten korvaaminen											
Muu sosiaalihuollon kustannusten korvaaminen	12	17	16	14	2					13	10,5
Sosiaalihuollon asiakasmaksut	5	6	6	5			1			5	12,7
Muu sosiaaliasia	32	19	32	14	1		17		3	16	15,7
Terveydenhuolto ja sairaanhoito	91	176	188	159	4	6	15	4	4	75	7,7
Hoitoon määrääminen											
mielenterveysasiassa	55	154	142	128		3	7	4	4	63	6
Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen											
mielenterveysasiassa	1	4	5	3			2				4,2
Muu mielenterveysasia		1								1	
Terveydenhuollon ja sairaanhoitotoimen harjoittaminen											
Elintarvikevalvonta	12	3	13	10		2	1			2	13,9
Terveydenhuollon kustannusten korvaaminen	1	1	1		1					1	12,7
Terveydenhuollon asiakasmaksut	16	7	20	15	3		2			3	12,4
Muu terveydenhuolto- ja sairaanhoitoasia		3								3	
Muu terveydenhuolto- ja sairaanhoitoasia	6	3	7	3		1	3			2	18,1
Lääkeasiat ja apteekkilaitos	17	27	14	14						30	11,7
Lääkkeiden myyntilupa ja hintavalvonta											
Muu lääkeasia	6	10	2	2						14	21,5
Apteekkiasiat	5	11	3	3						13	11,5
Apteekkiasiat	6	6	9	9						3	9,6
Taloudellinen toiminta, liikenne- ja viestintäasiat	368	304	414	311	25	37	23	18	5	253	12,9
Oikeushenkilöt ja teollisoikeudet	62	56	68	48	4	16			1	49	12,4
Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet	18	11	21	18	3				1	7	13
Siviilioikeudelliset oikeushenkilöt	3	2	2	2						3	19,5
Kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat		1								1	
Patentti, hyödyllisyysmalli ja integroitu piiri	26	17	25	20		5				18	14,2
Mallisuoja ja tavaramerkki	14	23	18	8		10				19	8,7
Muu oikeushenkilöihin ja teollisoikeuksiin liittyvä asia	1	2	2		1	1				1	9,9

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätöksiä on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimmäinen käsittelyaika, kk
Elinkeinoasiat	110	83	127	93	14	9	5	6	2	64	13,1
Vakuutustoiminta	4	4	5	1		1	1	2		2	14,4
Kaivostoiminta	1	7	1		1					7	3,4
Elintarvikekauppa		4								4	
Sähköturvallisuus	1		1			1					17,4
Kiinteistöjen ja asuntojen välitys	4		3	2	1					1	30,4
Majoitus- ja ravitsemisliikkeet, anniskelulupa-asiat sekä alkoholin vähittäismyynti	27	18	29	21	2	1	3	2	1	15	9,8
Kilpailuoikeus	6	5	2	1	1					9	17,8
Julkiset hankinnat	62	37	79	65	9	2	1	2		20	13,2
Kuluttajansuoja		1								1	
Muu elinkeinoasia	5	7	7	3		4				5	15,7
Maa- ja metsätalous	41	52	46	34	4	1	6	1		47	12,6
Maataloustuotannon ohjaaminen (mm. kansalliset tuet)	12	21	16	13	1	1	1			17	10,7
Metsätalous	2	3	1	1						4	7,1
Kasvinsuojelu	2	1	2	2						1	18,7
Porotalous	3	5	3	2	1					5	16,8
Metsästys ja kalastus	9	17	16	11	2		3			10	11,6
Muu maa- ja metsätalousasia	13	5	8	5			2	1		10	16,3
EU:n rakennerahastojen tukitoimet	25	29	31	28	1		1	1	1	22	9,7
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)	4	3	3	3						4	14,6
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)	4	4	2		1			1		6	12,6
Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOT)	13	17	21	20			1		1	8	10,1
Kalatalouden ohjauksen rahoitusväline (KOR)		1								1	
Muu EU:n rakennerahastojen tukitoimi	4	4	5	5						3	3,5
Liikenne ja viestintä	130	84	142	108	2	11	11	10	1	71	13,9
Ajokortti, ajo-oikeus ja ammattiajolupa	32	39	34	28			3	3	1	36	11,9
Ammattimainen moottoriajoneuvoliikenne	32	9	33	31	1	1				8	16,7
Rautatieliikenne, merenkulku ja ilmailu	5	2	5	5						2	20,4
Televisiomaksut	18	14	23	14	1		6	2		9	12,2
Tietoliikenne	29	12	30	13		10	2	5		11	14,3
Merimiehiä, lentäjiä yms. koskeva asia	1	1	1	1						1	19,4
Ajo- ja vesikulkuneuvojen katsastus ja rekisteröinti	3	2	3	3						2	16,5
Liikennevakuutusmaksua vastaava hyvike	5	1	5	5						1	12,7

	Siirtynettä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätös on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimmääriimen käsitelyaika, kk
Pysäköintivirhemaksut	2		2	2							7,7
Ylikuormamaksut		1	1	1							2,7
Joukkoliikenteen tarkastusmaksut		1	1	1							2,8
Muu liikenneasia	3	2	4	4						1	12,9
Verot	603	720	630	508	95	11	15	1	4	689	13,1
Tulo- ja varallisuusvero	429	467	440	379	41	8	11	1	4	452	13,6
Henkilökohtaisen tulo verotus	238	249	258	230	15	5	7	1	4	225	14,3
Varallisuusverotus	7	1	7	7						1	14,1
Elinkeinotulon verotus	108	110	96	78	14	2	2			122	13,8
Maatilatalouden verotus	2	8	2	1	1					8	13,2
Lähdeverot	4	5	4	3			1			5	16,2
Kansainvälinen verotus	8	8	6	6						10	11,2
Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu tulo- ja varallisuusveroasiassa	10	20	12	9	2		1			18	7,6
Veroviraston ennakkotieto tai -ratkaisu tulo- ja varallisuusveroasiassa	4	6	5	4	1					5	12,8
Ennakonpidätyksen ja ennakonkannon muuttaminen	6	7	9	8	1					4	7,9
Ennakkoperintä ja sosiaaliturvamaksu	28	30	29	23	5	1				29	11,7
Kiinteistövero	10	17	7	7						20	14,5
Muu tulo tai varallisuuden perusteella kannettavaa veroa tai maksua koskeva asia	4	6	5	3	2					5	10,2
Arvonlisävero	52	61	62	47	10	3	2			51	11,7
Arvonlisäveroa koskevat valitukset	41	44	44	33	8	2	1			41	13,4
Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu arvonlisäveroasiassa	4	3	4	3		1				3	11,3
Veroviraston ennakkoratkaisu arvonlisäveroasiassa	6	10	9	7	2					7	8,2
Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröinti ja ryhmärekisteröinti	1	3	4	3			1				4,1
Vakuutusmaksuvero		1	1	1							2
Ajoneuvoja koskevat verot ja maksut	28	115	42	17	23		2			101	8,6
Autoverovalitukset	22	100	32	8	22		2			90	8,7
Autoveroa koskevat ennakkoratkaisut	1	3	3	2	1					1	9,1
Autoveron palautus	2	4	4	4						2	5,1
Ajoneuvovero	2	2	2	2						2	11,8
Polttoainemaksu	1	2	1	1						2	11,9

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätöksiä on muutettu	Asia palautettu	Muutoksenhakemus jätetty tutkimatta	Asia rauennut	Asia poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa	Keskimääräinen käsittelyaika, kk
Veronhuojennuksia koskevat valitukset		3								3	
Muu ajoneuvoveroasia		1								1	
Valmisteverot ja tulliasiat	37	19	31	24	7					25	15,6
Tullinimikkeet	2	2								4	
Tullausvalitukset	13	8	12	10	2					9	14,1
Tullin suorittama valvonta (mm. EU-tuet)	1	1	1	1						1	12,9
Valmisteverot	21	8	18	13	5					11	16,8
Muut verot ja verotusmenettely	57	58	55	41	14					60	12
Perintö- ja lahjavero	17	25	20	18	2					22	10,5
Arpajaisvero	1									1	
Leimaverot	2		2	2							15,2
Varainsiirtovero	9	3	7	5	2					5	13,3
Jätevero	1	1	1	1						1	28,3
Vakuutusmaksu ja metsänhoitomaksu	3	2	1	1						4	8,4
Muut valtiolle perittävät maksut (mm. maksuperustelakiin perustuvat)	2	3	1	1						4	7,3
Ennakkotieto tai -ratkaisu muussa veroasiassa	14	17	14	8	6					17	10,8
Verotusmenettely		1								1	
Muu veroasia	8	6	9	5	4					5	14,4
Muut asiat	19	17	21	15			6		1	14	9,7
Eläkeasiat	8	5	6	6						7	8,9
Muut asiat	11	12	15	9			6		1	7	10
Muutoksenhakulajeittain											
Valitus	1861	2076	2269	1800	199	108	103	59	14	1654	10,7
Valituslupa	993	1454	1458	1266	108	34	34	16	3	986	9,3
Purku	195	206	204	176	10	1	13	4	11	186	12,4
Menetetyn määräajan palauttaminen	9	34	21	18			2	1	2	20	6,6
Kantelu	47	17	46	10			36		1	17	17
Muu hakemus	7	6	8	4	1		2	1	2	3	8,4
Yhteensä	3112	3793	4006	3274	318	143	190	81	33	2866	10,3

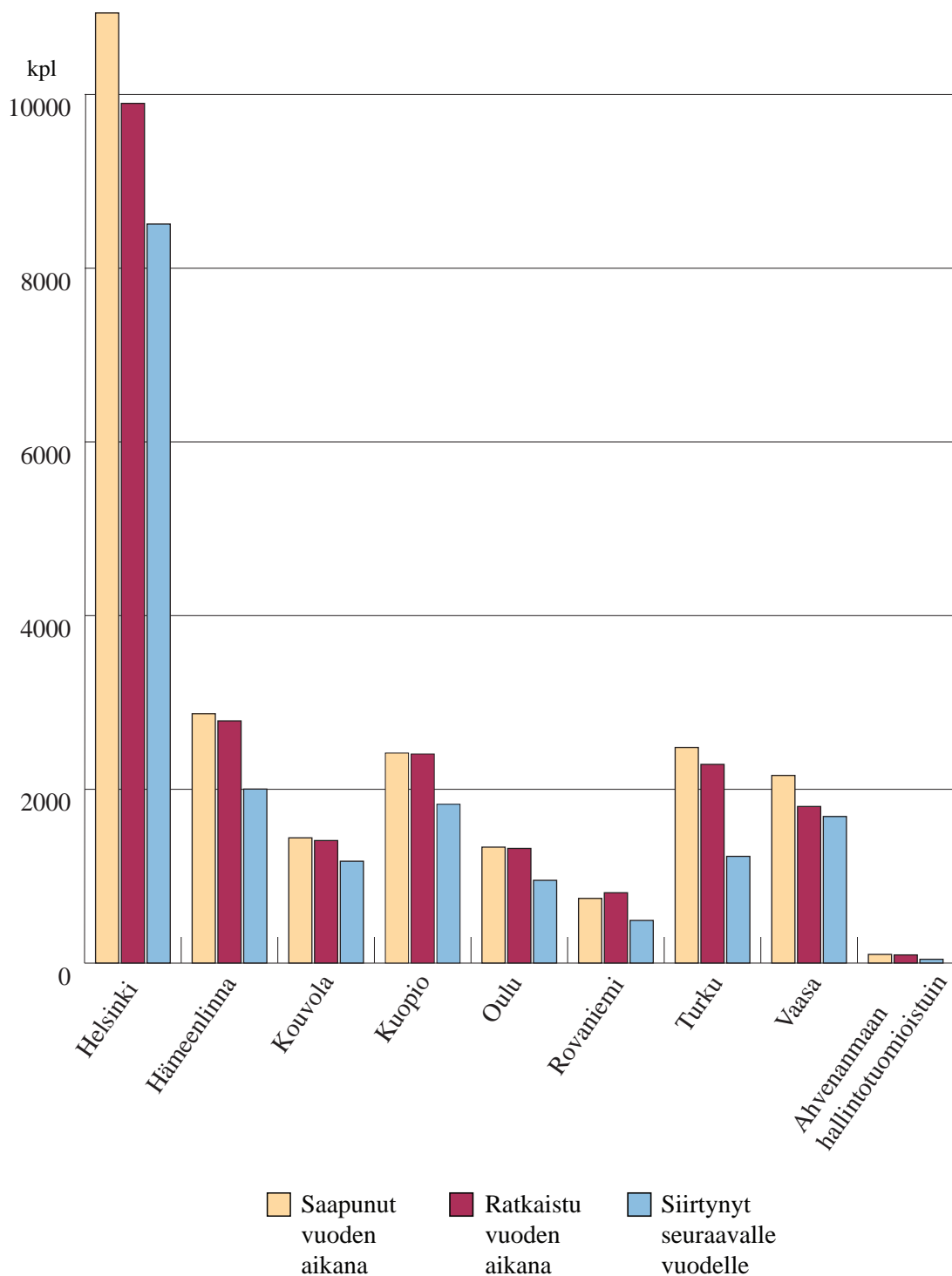
HALLINTO-OIKEUKSISTA JA AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIMESTA SAAPUNEET ASIAT 2002–2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	1233	1166	1200	1432	1230
Turku	443	431	415	375	408
Hämeenlinna	348	342	362	382	379
Vaasa	362	367	357	345	350
Kouvola	169	197	186	180	256
Kuopio	243	246	298	305	294
Oulu	206	168	181	178	192
Rovaniemi	87	124	113	96	128
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	23	47	23	34	27
Yhteensä, kpl	3144	3088	3135	3327	3264

HALLINTO-OIKEUKSIEN JA AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIMEN TYÖTILASTO 2006

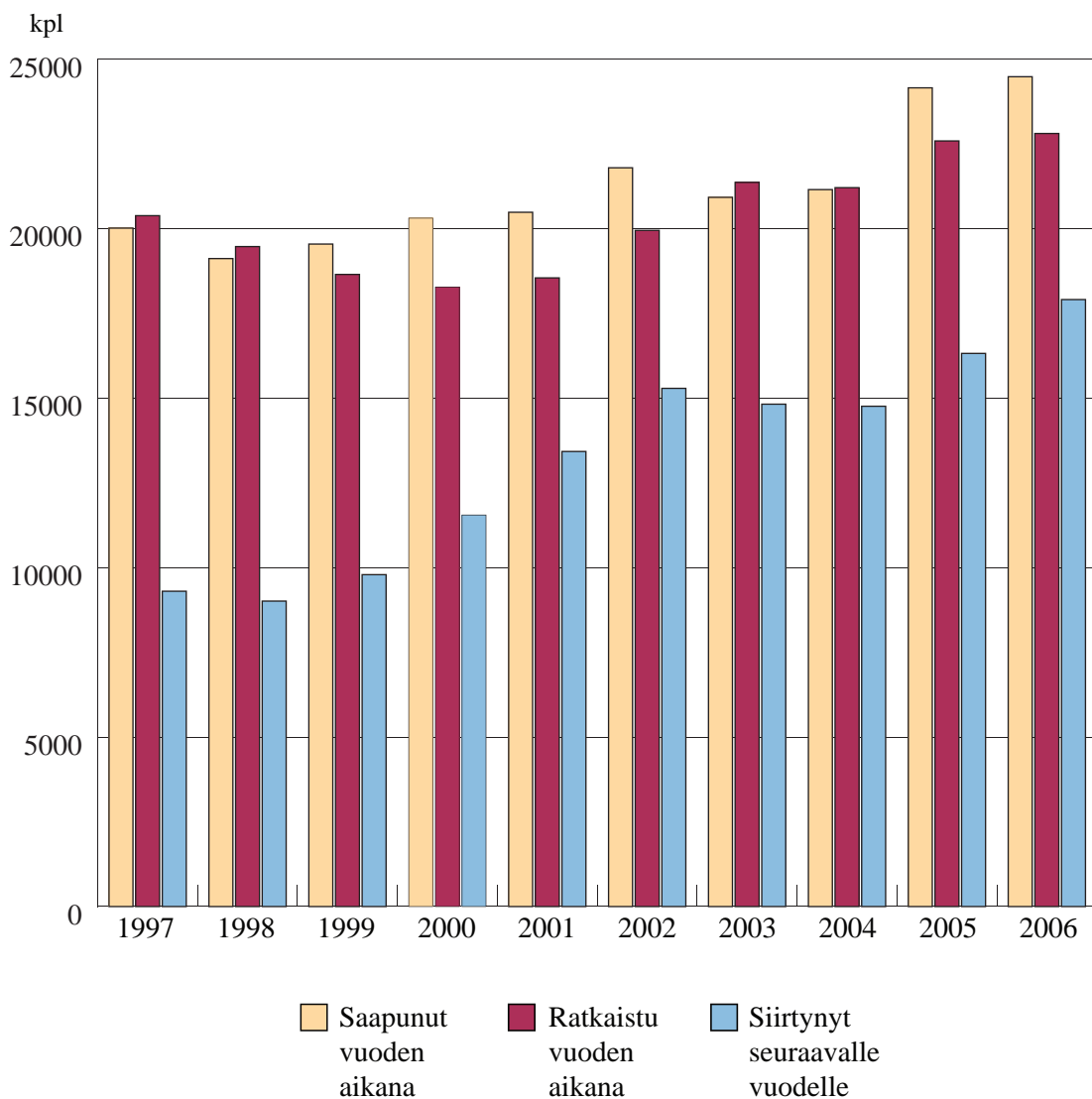
	Vireillä vuoden alussa	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Poistettu vuoden aikana	Vireillä vuoden lopussa	Muutos +/-
Helsinki	7531	10939	9898	63	8509	978
Turku	1040	2482	2287	7	1228	188
Hämeenlinna	1928	2871	2788	8	2003	75
Vaasa	1365	2160	1802	36	1687	322
Kouvola	1145	1441	1410	4	1172	27
Kuopio	1834	2418	2407	17	1828	- 6
Oulu	941	1334	1319	4	952	11
Rovaniemi	556	744	809	1	490	- 66
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	38	99	93	0	43	5
Yhteensä, kpl	16378	24488	22813	140	17912	1534

HALLINTO-OIKEUKSIIN JA AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIMEEN SAAPUNEET, RATKAISTUT JA VIREILLÄ OLEVAT ASIAT 2006

HALLINTO-OIKEUKSIEN JA AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIMEN TYÖTILANTEEN KEHITYS 1997–2006

kpl	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Saapunut	20021	19122	19550	20315	20488	21801	20929	21157	24160	24488
Ratkaistu	20388	19476	18654	18282	18552	19954	21370	21214	22593	22813
Siirtynyt	9305	9014	9794	11555	13429	15292	14825	14764	16323	17912

POSTIOSOITE PL 180, 00131 HELSINKI

KÄYNTIOSOITE UNIONINKATU 16, HELSINKI

FAKSI 010 3640 382

SÄHKÖPOSTI KORKEIN.HALLINTO-OIKEUS@OM.FI

PUHELINVAIHDE 010 3640 200

ASIAKASPALVELU, KIRJAAMO 010 3640 233

